

NESTNIK

Letnik XXVIII.

Celovec, petek, 13. april 1973

Štev. 15 (1603)

Obletnica ki nas opominja

Jutri — 14. aprila — se bomo spet posebno živo spominjali največjega zločina, ki ga je zagrešil nad našim ljudstvom do nacistične podivjanosti stopnjevanj nemški nacionalizem.

Množično izseljevanje koroških slovenskih družin leta 1942 je pomenilo začetek uresničevanja načrtov, ki so jih že dolga leta prej kovali in pripravljali tisti krogi na Koroškem, ki jim je bil obstoj Slovencev vedno trn v peti. Z vso jasnostjo je namreč treba ugotoviti: načrti za fizično iztrebljenje koroških Slovencev niso nastali v kakšni berlinski centrali nacističnega rajha; nastajali so — in sicer že dolgo pred nacistično zasedbo Avstrije — tukaj pri nas na Koroškem. In vodilno vlogo pri zbiranju podatkov, ki so potem služili za sestavljanje seznamov tistih, ki morajo zginiti z domače zemlje, so igrali — kakor je po vojni razkril proces proti koroškemu gauleiterju Rainerju pred ljudskim sodiščem v Ljubljani — krogi okoli predvojnega koroškega Heimabunda, predhodnika današnjega Heimatdienst.

Zakaj ponavljamo te stvari? Enostavno zaradi tega, ker so ljudje, ki so bili pobudniki in izvajalci tega največjega zločina nad koroškimi Slovenci, deloma tudi še danes "aktivni" povsod tam, kjer bujskajo proti slovenskemu ljudstvu in zastrupljajo ozračje v deželi.

Spominimo se genocidne grožnje, ki jo je izrekel Heimatdienst leta 1970 v svojem glasilu „Ruf der Heimat“. Ta grožnja je izzvala ogorčenje v najširši domači in tudi mednarodni javnosti ter je bilo celo v Avstriji, kjer so sicer zelo „širokogrudni“ pri toleriranju neonacistične, rasistične in nacionalistične dejavnosti, slišati zahteve po prepovedi take organizacije. Na merodajnih mestih so vendar spet ostali gluhi in tako je lani ob prvem poskusu, da bi vsaj v skromni meri izvedli določilo državne pogodbe o dvojezičnih napisih, prišlo do nove eskalacije nemškega nacionalizma.

Koroška jesen 1972 bo ostala v zgodovini Koroške zapisana kot eno izmed najbolj sramotnih obdobj. Kajti v tistih nekaj dneh, ko so bile naše vasi prizorišče pogromov in vandalskega divjanja nacionalističnih in neonacističnih elementov, je domača in mednarodna demokratična javnost z zaprepasčenjem spoznala, kako močna je še v tej deželi narodnostna nestrpnost, kako zakoreninjena je še miselnost, ki je že enkrat rodila zločinske načrte za fizično iztrebljenje slovenskega ljudstva.

Vzporedno s protizakonitim odstranjevanjem in uničevanjem uradnih krajevnih napisov pa so nemški nacionalisti ob zelo aktivnem angažiranju FPÖ in ÖVP ter izdatni podpori Heimatdienstu in sorodnih organizacij začeli tudi politično vojno proti koroškim Slovencem in njihovim pravicam. Zahteva po ugotavljanju manjšine je postala geslo vseh tistih, ki spet enkrat hočejo — kakor že tolikokrat v zadnjih desetletjih — preprečiti stvarno obravnavanje in pravično reševanje manjšinskih vprašanj. Dogodki ob letošnjih občinskih volitvah in pojavi okoli komisije, ki menda išče izhod iz zagate, v katero so spravili Avstrijo izgrede lanske koroške jeseni, to samo potrjujejo in hkrati opozarjajo na nevarnost slehernega popuščanja nacionalističnim silam.

Koroški Slovenci smo k vsem tem pojavom in dogodkom že ponovno zelo jasno povedali svoje mnenje. Ob obletnici zločinskega izseljevanja samo poudarjamo: Kjer so nas izseljevali leta 1942, povsod tam koroški Slovenci živimo tudi danes. Ljudstva, ki se je v najtežji dobi svoje zgodovine uprlo smrtni obsodbi ter si s trpljenjem in z oboroženo borbo priborilo pravico do obstoja in vsestranskega razvoja, tega ljudstva tudi s še tako prefriganimi računi ni mogoče zbrisati z zemlje, na kateri slej ko prej živi avtohtono in strnjeno. Če so takrat točno poznali vsako vas in vsako našo družino, potem morajo tudi danes vedeti, kje živimo in kje morajo biti uveljavljena določila člena 7.

JUGOSLOVANSKI PREDSEDNIK TITO:

Odpravili bomo tisto

kar nas je v preteklosti razdvajalo

Prejšnji teden je jugoslovanski predsednik Tito obiskal nekatere kraje v Srbiji, kjer se je razgovarjal s tamkajšnjimi predstavniki in prebivalci. Med drugim se je ustavil tudi v Kraljevu ter v govoru, ki ga je imel pred zbranimi občani,

zavzel stališče k raznim aktualnim vprašanjem.

Danes smo sredi velikankega razmaha, v boju za preobrazbo, za izboljšanje naših družbenih razmer, za odpravo tistih anomalij, ki so se nakopičile iz najrazličnejših razlogov, je dejal predsednik Tito. Kot enega najvažnejših vzrokov za takšno stanje je naglasil dejstvo, da niso bili dovolj budni in dovolj organizirani, da so mislili, potem ko so izbojevali oblast delavcev in kmetov, da bo vse dobro teklo samo od sebe. „Vendar to ni tako. Jugoslavija je na prepihu, kar se pokaže zlasti v trenutkih, ko sprejemamo določene revolucionarne ukrepe v zvezi z nadaljnjim razvojem naše socialistične samoupravne družbe.“

Potem je predsednik Tito ugotovil, da so se zunaj, zlasti na zahodu, ponovno začele oglašati sile, ki spet zaganjajo propagando, da Jugoslavija razpada. „Zunaj, na zahodu, nekaterim naša samoupravna družbena ureditev ni po volji. Ni jim všeč Jugoslavija, ki ima velikanski ugled po vsem svetu, zlasti pa je deležna izredne naklonjenosti med narodi, ki so jih ropali in ki še zmeraj trpijo zaradi nerazvitosti, ki še niso popolnoma svobodni in neodvisni, ki se bojijo za svobodo in neodvisnost. Takšna Jugoslavija torej marsikoga

Priznanja OF

BODO PODELILI 26. APRILA

Dne 26. aprila bo v Ljubljani slavnostna seja republiške konference SZDL Slovenije, na kateri bodo počastili obletnico ustanovitve Osobodilne fronte. Ob tej priložnosti bodo podelili tudi letošnja republiška priznanja OF.

Na nedavni seji predsedstva in izvršnega odbora SZDL so sprejeli tudi načrt programa raznih proslav v letu 1973. To so 500-letnica kmečkih uporov, 30-letnica kongresa AFŽ, 30-letnica kočevskega zbora odposlancev, 30-letnica ustanovnega kongresa ZMS, 30-letnica parlamenta na slovenskem Koroškem ter 20-letnica smrti Borisa Kidriča.

KANCLER KREISKY NAPOVEDAL:

V začetku maja razgovori med vlado in predstavniki koroških Slovencev

Prejšnji teden se je na Dunaju znovala sestra komisija, ki razpravlja o vprašanjih dvojezičnih krajevnih napisov na Koroškem. Dvodnevno zasедanje je deloma potekalo pod predsedstvom kanclerja Kreiskega. Kakšnih oprijemljivih rezultatov pri dosedanjem delu ta komisija še ni zabeležila, nasprotno, pokazalo se je, da obstajajo zelo različna stališča, med katerimi bo le težko doseči kompromis, ki bi bil sprejemljiv za vse strani.

Tokrat se je komisija bavila najprej z ugotovitvami, do katerih je prišla podkomisija, ki je na prejšnji seji prevzela nalogo, da prouči vprašanja, kaj je razumeti pod pojmom manjšina, kaj je dvojezično ozemlje itd. Tozadevno so ugotovili, da za

formulacijo pojma manjšina niso merodajni samo objektivni kriteriji, kot je na primer jezik, ampak tudi subjektivni, kot so način življenja, kulturne navade in podobno. Kot najmanjša enota dvojezičnega ozemlja naj bi po mnenju strokovnjakov veljala občina (člen 7 govori o upravnih in sodnih okrajih — op. ured.) in ne več vasi, kakor to določa lani sklenjeni zakon o dvojezičnih napisih. Vendar je ostalo odprto vprašanje, kako velik bi moral biti odstotek slovenskega prebivalstva, da bi kakšno občino priznali za dvojezično.

Predvsem pa je slej ko prej odprto vprašanje, kako ugotoviti, v katerih občinah žive Slovenci. Glede tega kočljivega vprašanja si niso enotni

niti strokovnjaki, še manj politiki. FPÖ in ÖVP se še naprej zavzemata za posebno ugotavljanje manjšine, medtem ko kancler Kreisky in z njim SPÖ odklanja ugotavljanje, pri katerem bi vpraševali po pripadnosti k nemški ali slovenski narodnosti. Vendar tudi na tej strani vedno bolj nagibajo k mnenju, da neko obliko določanja manjšine bo le treba najti, samo da bi to moralo biti „manjšini naklonjeno“.

Tako vse kaže, da se je komisija znašla v slepi ulici. Iz časopisnih poročil je povzeti, da so si strokovnjaki in politiki vseh strank „verbalno“ sicer edini v tem, da mora biti izvajanje določil člena 7 manjšini naklonjeno ter mora služiti zaščiti in ohranitvi manjšine, vendar pa se stališča ravno glede ugotavljanja manjšine še vedno tako močno razlikujejo, da v tem pogledu še ni izgledov za dosego kompromisa.

Te razlike bodo prišle posebno močno do izraza na prihodnji seji komisije, ki je predvidena za mesec junij. Do takrat morajo namreč predstavniki posameznih strank izdelati jasno formulirana stališča z maksimalno in minimalno omejitvijo ozemlja, na katerem naj bi bili po njihovem mnenju napisani dvojezični; strokovnjaki pa so prevzeli nalogo, da do takrat pripravijo različne variante za določanje številčne moči manj-

Narodnostne manjšine

POSTAJAJO EVROPSKI PROBLEM

Položaj narodnostnih manjšin in reševanje njihovih življenjskih vprašanj vedno bolj prehajajo na raven širšega obravnavanja. V času, ko se evropske države pripravljajo na konferenco o varnosti in sodelovanju, postaja očito, da bi nerešena manjšinska vprašanja lahko samo bremenila prizadevanja za globalno ureditev odnosov na celini.

V tej zvezi je vsekakor zanimivo, da je med nedavnim obiskom poljskega zunanjega ministra Štefana Olszowskega v Jugoslaviji tudi vprašanje narodnostnih manjšin igralo veliko vlogo pri izmenjavi mnenj o odnosih in sodelovanju v evropskem merilu. Jugoslovanski podpredsednik zveznega izvršnega sveta in zvezni tajnik za zunanje zadeve Miloš Minić je pri teh razgovorih izrecno poudaril, da Jugoslavija sodi, da bi bilo na bodoči evropski konferenci treba preučiti tudi vprašanja delovne sile v tujih državah in problem narodnostnih manjšin. Minić je dejal, da je problem narodnostnih manjšin evropski problem, mimo katerega ni mogoče in da bi se, ko se bo razpravljalo o sodelovanju med evropskimi državami, problem nacionalnih manjšin moral rešiti na najpravičnejši način, da bi dejansko postale most med evropskimi narodi.

Za obravnavanje manjšinskega problema na evropski ravni se je pred nedavnim zavzel tudi ugledni zagrebški list „Vjesnik“. Bilo bi skrajno protislovno, če bi se deklarativno zavzemali za Evropo jutrišnjega dne ter govorili o konstruktivni vlogi in politiki na celini, hkrati pa negirali obstoj narodnosti in narodnostnih manjšin, piše omenjeni list ter ugotavlja, da narodnostne manjšine danes niso več bilateralni problem sosednjih držav, marveč so postale evropsko vprašanje, ki ga je zato treba reševati z evropskega vidika.

teri, toda ne bomo jim dovolili, da bi nas motili tukaj, na naši zemlji.“

V svojem govoru je predsednik Tito opozoril, da skušajo nasprotniki Jugoslavije z vsemi sredstvi ovirati jugoslovanske narode, da bi uresničili, kar so si zamislili, v prizadevanjih, da bi pospešili družbeni razvoj, da bi delovnemu človeku ustvarili boljše življenjske razmere. To jim je trn v peti in zato govorijo, da Jugoslavija razpada.

Predsednik Tito je dejal, da danes marsikdo govori, kako je Jugoslavija heterogena. Da, res je he-

terogena po narodnosti — je poudaril — upoštevaje, da so bili nekoč nekateri pod enim osvajalcem, drugi pod drugim, da so se razvijali v različnih razmerah. „Toda zdaj si prizadevamo, da bi odpravili tisto, kar nas je v preteklosti razdvajalo, da bi s šestimi republikami, petimi narodi in s še več narodnostmi zgradili enotno socialistično skupnost, družbo, ki bo sposobna za življenje, ki bo deležna spoštovanja, ki bo znala obvarovati tisto, za kar smo v osvobodilni vojni toliko žrtvovali.“

šine. Na podlagi vseh teh stališč bo potem vsaj jasno razvidno, kako posamezne politične sile gledajo na manjšinsko problematiko oziroma v kolikšni meri so pripravljene, da svojo doslej samo verbalno izraženo naklonjenost dokažejo tudi v dejanjih.

V enem pogledu pa zadnje zasedanje komisije le pomeni pozitiven premik. Kancler Kreisky je namreč povedal, da bo že v začetku maja sklical kontaktno ali koordinacijsko komisijo, kot jo je predstavnikom koroških Slovencev obljubil lani aprila. V tej komisiji bodo predstavniki zvezne in deželne vlade ter obeh osrednjih slovenskih organizacij. Na seji te komisije bo — kakor je dejal kancler Kreisky — vsaka stran lahko načela kakršnokoli odprto vprašanje, kar pomeni, da bo razprava tekla o celotni problematiki slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem.

Sklep o sklicanju komisije, glede katere smo koroški Slovenci vedno zastopali mnenje, da je le-ta edini ustrezen forum za pogajanja med pristojno vlado in prizadeto manjšino, torej potrjuje pravilnost našega stališča. Zato ga je mogoče oceniti kot obetajoč premik od tistega obravnavanja manjšinskega vprašanja, kjer je manjšina le objekt, k takemu reševanju, pri katerem je manjšina enakovreden subjekt svojih teženj. Kljub temu pa bi bilo zdaj še prezgodaj za vsak pretiran optimizem. Kajti dosedanje izkušnje dovolj jasno kažejo, da se z besedami in obljubami ne smemo zadovoljevati, marveč moramo počakati na dejanja. Ne verbalna, ampak dejanska naklonjenost je namreč merilo za odnos, ki ga ima država do manjšin v svojih mejah.

Svetovni dan zdravja

Ob koncu prejšnjega tedna — 7. aprila — smo po vsem svetu obhajali tradicionalni svetovni dan zdravja. Letos je bil ta dan še posebej v znamenju 25-letnice obstoja in delovanja Svetovne zdravstvene organizacije, katere generalni direktor dr. M. G. Candau je za to priložnost objavil posebno poslanico, v kateri je rečeno:

Vse od svoje ustanovitve, leta 1948, se svetovna zdravstvena organizacija ukvarja z vprašanjem zdravja, ki se dotika milijonov in milijonov ljudi. Vendar se zdi, da moramo zlasti na ta dan, ob 25-letnici svetovne zdravstvene organizacije, poskrbeti tudi za zdravje malega sveta družine med stenami njenega doma. Kakor je mednarodno varstvo zdravja odvisno od zdravstvenega stanja sleherne države v svetovni skupnosti, tako je tudi zdravje mesta, vasi in zaselka odvisno od zdravstvenega stanja domov, v katerih prebivajo ljudje.

Nešteto je poti, kako naj ukrepamo, da bodo naša bivališča bolj zdrava. Predvsem potrebujemo več učenja o zdravju, čim bolj širo uporabo razpoložljive hrane, pravilno odstranjevanje za zdravje nevarnih odpadkov, pomoč otrokom, da dorastejo močni in polni zaupanja vase, vrh tega pa načrtovanje družine, tako da bo vsak otrok imel boljše in večje možnosti za uspeh v življenju, prav tako pa izvajanje osnovnih varnostnih ukrepov proti kakršnimkoli nezgodam in nesrečam kakor tudi bedenje nad srečo starih ljudi. Seveda je to samo nekaj nasvetov.

Za mnoge od teh dejavnosti pa potrebuje družina tudi storitve skupnosti, kot so prehrana z vodo, cepljenje proti nalezljivim boleznim ter pomoč materam v nosečnosti in ob porodu, da navedemo samo nekaj očitnih primerov. Drugi razlog za tolikšno pomembnost skupnostnih storitev je v tem, da dandanes v marsikaterem domu živijo starši v okoliščinah, ki se dokaj razlikujejo od tistih, kakršne poznajo iz svoje mladosti. V prenaseljenem mestu npr. njihove izkušnje v primeru z današnjimi niso več primerne, vendar jim skupnost s prenekatimi ukrepi utegne olajšati prilagajanje.

V prizadevanju za bolj zdravo življenje pa jih lahko zavirajo bodisi bolezen kakšnega sosed ali tudi njihove slabe navade. Toda če so nalezljive nekatere bolezni, so nalezljive tudi dobre navade in zdrav način življenja. Vsakdo lahko prispeva k svetovnemu zdravju, če po svojih močeh pripomore in se loti skrbi za zdravje že v svoji družini.

Tiste, ki so realno ocenjevali razvoj dogajanj v zvezi s slovensko narodnostno skupnostjo na Koroškem, sklep avstrijskega zveznega kanclerja dr. Keiskega, da po občinskih volitvah na Koroškem končno le oživi že lani obljubljeno kontaktno ali koordinacijsko komisijo, v bistvu ni presežek. Bilo je namreč že od vsega začetka jasno, da je sedanja študijska komisija za vprašanje dvojezičnih napisov brez sodelovanja predstavnikov manjšine že vnaprej mrtvorjeno dete, ki lahko služi le za pomiritev duhov, in da manjšinskega vprašanja mimo manjšine ni mogoče dokončno rešiti.

Kljub temu, da študijska komisija obstaja dejansko že dobrega četrta leta, ni v svojem delu praktično prišla nikamor naprej in to je pokazalo tudi zadnje dvodnevno zasedanje. To je namreč mogoče trditi tudi za stališča, ki jih je doslej osvojila tako imenovana podkomisija, da je na primer za ugotovitev pojma „manjšina“ treba upoštevati poleg objektivnih kriterijev, kot je na primer jezik, tudi subjektivne, ali da bi naj bila občina najmanjša enota dvojezičnega ozemlja in druga. Tudi v zvezi s temi stališči je še vse polno nejasnosti, na primer vprašanje odstotka slovenskega prebivalstva, vprašanje, ali velja to za sedanje občine ali za tiste, ki so

obstajale v času podpisa državne pogodbe itd. Sicer pa rešitev vseh teh vprašanj tako ali tako ni stvar komisije, temveč avstrijske zvezne vlade.

Najbrž bi bilo napačno, če bi se že ob obljubi, da bo v kratkem le prišlo do razgovorov med vlado in predstavniki manjšine, vdajali pretiranemu optimizmu, ker pač dosedanje izkušnje žal vse

Oživitev komisije

Pozitiven premik na Dunaju — a s pomisleki

preveč jasno kažejo, da je treba najprej počakati na rezultate. Kljub temu pa je mogoče smatrati oživitev kontaktne komisije za pozitiven premik pri reševanju manjšinskega vprašanja. Kancler Kreisky je namreč izrecno poudaril, da obljubljena kontaktna komisija nima nič skupnega s sedanjo študijsko komisijo za dvojezične napise in da gre za organizacijsko telo, ki ga je dr. Keisky obljubil manjšini že aprila lani. Se pravi, da bi bila to stalna komisija ali komite pri uradu avstrijske-

ga zveznega kanclerja, sestavljena iz predstavnikov avstrijske zvezne in deželne koroške vlade ter predstavnikov manjšine, ki bi razpravljala o vseh odprtih vprašanjih in jih pomagala reševati ter za katero so koroški Slovenci vedno poudarjali, da je lahko edini ustrezen forum za pogajanja.

Dejstvo, da se je kancler Kreisky le odločil za neposredne kon-

takte z manjšino in da so nujnost takšne odločitve priznale tudi vse tri politične frakcije v študijski komisiji, kaže, da je morebiti le prevladal realizem, da pa je bilo treba najbrž zaradi izrazito notranjih vzrokov počakati do občinskih volitev na Koroškem.

To, da bo vzporedno s koordinacijsko komisijo še naprej delovala sedanja študijska komisija, pa kaže, da bi najbrž radi pri reševanju manjšinskega vprašanja še naprej igrali politično igro po načelu „volk sit in koza cela“.

Enakopravnost jezikov

v večnarodnostni pokrajini Vojvodini

Po velikih ustavnih spremembah v Jugoslaviji, s katerimi so republike in avtonomne pokrajine dobile še celo vrsto nadaljnjih pravic in pristojnosti, ki so prej pripadale federaciji, je bilo seveda treba sprejeti tudi najrazličnejše zakone in predpise, ki odgovarjajo povečani avtonomiji republik in pokrajin. Med drugim je bilo potrebno z republiško oz. pokrajinsko zakonodajo določiti položaj ter izvesti pravice narodnostnih skupnosti.

V tem pogledu je posebno zanimiv primer Vojvodina, kjer živijo pripadniki najrazličnejših narodnosti, in sicer več kot 600.000 pripadnikov madžarske, slovaške, romunske in rusinske narodnosti. Zato je razumljivo, da so v tej pokrajini z vso temeljitostjo in skrbnostjo pripravili zakon, s katerim je zagotovljena enakopravnost uporabe jezikov in pisav narodov in narodnosti pred državnimi organi in organizacijami z javnimi pooblastili.

Noben izmed sto predpisov, kolikor jih je Vojvodina sprejela zadnji čas, ni bil tako skrbno pripravljen; ob nobenem drugem niso tako pazili, ko so ga oblikovali v zakon,

kot pri zakonu o enakopravnosti jezikov. Prvotno besedilo osnutka zakona so zavrgli, ker se je po mnenju mnogih družbenopolitičnih organizacij nagibalo k značaju „manjšinskega zakona“, kar pa v tem primeru ne bi bilo sprejemljivo, ker v Jugoslaviji ne govorijo o manjšinah, marveč o enakopravnih narodnostih. Pred sprejetjem zakona pa so o njem zelo na široko razpravljali tudi s prebivalci.

Po tako temeljitih pripravah sprejeti zakon ureja v bistvu tri probleme: kakšen naj bo postopek v več jezikih pred državnimi organi in organizacijami z javnimi pooblastili; kako zagotoviti enakopravno uporabo srbohrvaškega oz. hrvaškosrbskega, madžarskega, slovaškega, romunskega in rusinskega jezika; prav tako pa vsebuje tudi prehodna določila za dobo njegove popolne uveljavitve, ker je predvideno, da bo novi zakon začel v celoti veljati najpozneje čez tri leta.

Glede jezika pred sodiščem in drugimi državnimi organi ali javnimi organizacijami zakon predpisuje, da praviloma stranke v postopku določajo jezik ali jezike postopka. V tem pogledu dovoljuje zakon le eno samo izjemo: kadar je v postopku več strank in se te izrečejo za tri ali več jezikov, v katerih želijo sodelovati v postopku, organ, pred katerim postopek teče, pa nima uslužbenca, ki bi poznal vse te jezike. V takem primeru določijo jezik postopka tako, da vzamejo tisti jezik, za katerega se je izreklo večje število strank. Če pa se za vsak jezik izreče enako število strank, določi jezik postopka organ, pred katerim postopek teče; toda tedaj je to eden izmed jezikov, za katerega se je izrekla najmanj ena stran, drugim strankam pa je zagotovljena udeležba v postopku po prevajalcu. Sicer pa načelo, da jezik postopka določajo na podlagi izrecne želje strank, ne omejuje pravice drugih udeležencev v postopku (npr. priče ali izvedenci), da uporabljajo vsak svoj jezik.

Zanimivo je tudi, kako določijo jezik kakega postopka. Uradna oseba, ki neposredno vodi postopek, vpraša pri prvem srečanju s stranko, v katerem enakopravnem jeziku bo sodelovala v postopku. Ko vse stranke povedo svoje zahteve in se zedinijo, vpiše uradna oseba dogovorjeni jezik ali jezike postopka v zapisnik. Iz tega sledi, da organ, ki vodi postopek, oziroma uradna oseba ne sodeluje pri določitvi jezika. S tem so preprečili možnost, da bi se „pravica stranke spremenila v deklarativno pravico“.

Enakopravno uporabo jezikov narodov in narodnosti že izvajajo v upravi, zlasti v javnih knjigah, ki so v interesu občanov.

POŠIROKEM SVETU

OSLO. — Organizacija združenih narodov in Organizacija afriške enotnosti sta v Oslu organizirali mednarodno konferenco izvedencev za podporo žrtvam kolonializma in apartheida v Južni Afriki. Konferenca so se udeležili predstavniki 55 držav ter devetih osvobodilnih gibanj iz Afrike. Srečanje so organizirali z namenom, da bi za Združene narode pripravili poročilo o diplomatski, politični, gospodarski in pravni akciji, o moralni in materialni podpori in o mobiliziranju svetovne javnosti za boj proti odpravi kolonializma in rasne diskriminacije na jugu Afrike. Konferenco je odprl pomočnik glavnega tajnika OZN Saidu Džermakoe, bivši nigerijski minister, ki je poudaril, da so za narode na jugu Afrike izrazi, kakršni so na primer „človekove pravice“, „samoodredelivost“ in „pravica naroda, da odloča o svoji usodi“, samo upanje za prihodnost.

HANOI. — V koncentracijskih taboriščih v Južnem Vietnamu se je s hrano zastrupilo skoraj tisoč ljudi. Severnovietnamska agencija VNA pravi o tem, da gre za sistematično akcijo sajgonske uprave. Večina zastrupljenih, zlasti žensk, otrok in starejših ljudi, je kmalu umrla, nekaj sto drugih pa je hudo bolnih. Omenjena agencija dodaja, da so se v začetku aprila pričele v Kontumu in okolici stalne „čistke“, ki jih povzročajo spremljajo zatiranje prebivalstva in razuzdano nasilje. Za usodo političnih jetnikov v Južnem Vietnamu se je zanimal tudi papež Pavel VI., ko je v začetku tega tedna sprejel šefa sajonskega režima Nguyen Van Thieuja. V vatikanskih krogih izjavljajo, da se je papež ob tej priložnosti posebej zanimal za uresničevanje mirovnih sporazumov o Južnem Vietnamu, zlasti pa za položaj političnih jetnikov v tej državi.

BEOGRAD. — V letošnjem januarju je prišlo v Jugoslavijo več kot milijon avtomobilov, to je četrtno več kot v istem mesecu lanskega leta. Največ jih je prišlo iz Italije, in sicer 724.000, iz Avstrije 37.000, iz Nemčije 20.000, več kot 200.000 pa jih je bilo z jugoslovansko registracijo. Računajo, da je z motornimi vozili pripotovalo v Jugoslavijo 2,6 milijona potnikov. Promet tovornih vozil čez jugoslovansko mejo se je povečal za 5 odstotkov, promet blaga pa za 15 odstotkov.

MOSKVA. — Skupina sovjetskih znanstvenikov končuje „matematični model svetovnega oceana“, ki jim bo omogočil, da bodo doslej ločena svetovna morja videli pred sabo kot celoto. Izdelava tega modela bo znanstvenikom predvidoma omogočila, da bodo natančneje sestavljali dolgoročne vremenske napovedi, predvidevali premike ledenikov in ledenih gor, pa tudi širše spremembe klime, in to za nekaj let naprej. Preden so se sovjetski oceanologi lotili tega dela, so več let intenzivno proučevali vse spremembe, ki nastajajo zaradi vzajemnega učinkovanja svetovnih oceanov in ozračja. Posebno pozornost so posvečali delovanju in moči vetrov, intenziteti in izhlapevanju vode, sončni dejavnosti, onesnaženju voda in zraka ter nekaterim drugim pojavom.

STOCKHOLM. — Švedski parlament je z veliko večino sprejel poseben zakon proti terorizmu, ki bo začel veljati že 1. maja in bo veljal eno leto. Član švedske vlade je o tem zakonu izjavil, da ga bodo uporabljali edino proti terorističnim organizacijam ustašev in „Črni september“, medtem ko velike večine tujcev na Švedskem sploh ne bo prizadel, temveč jim bo omogočil še večjo varnost, zlasti Jugoslovanom. Neposreden povod za sklenitev tega zakona je bila okrepljena dejavnost ustašev na Švedskem. Kakor znano, so lani ugrabili švedsko letalo in izsilili, da so oblasti izpustile skupino ustašev, med katerimi je tudi morilec jugoslovanskega veleposlanika Roloviča.

KAIRO. — Egipt in Sovjetska zveza sta sklenila sporazum o uresnitvi več načrtov v kmetijstvu in industriji. Med drugim gre za gradnjo 6 novih jezov v dolini Nila, ki naj bi bila stala kakih 138 milijonov egiptovskih funtov. Z novimi jezovi se bo povečala proizvodnja električne energije za tretjino sedanjih zmogljivosti asuanske elektrarne.

MARIBOR. — V Mariboru bo od 2. do 7. julija letos mednarodno kulturno zgodovinski simpozij, na katerem bodo sodelovali predstavniki Slovenije, Gradišanske, Madžarske in Hrvaške. Tema simpozija je „Položaj kmeta in kmečki upori od 15. do 19. stoletja“. Simpozij bo vključen v program prireditve ob obletnici kmečkih uporov. Poleg znanih slovenskih strokovnjakov, ki bodo imeli na simpoziju predavanja, so svojo udeležbo prijavili tudi izvedenci iz durgih držav.

Delo, Ljubljana, 8. 4. 1973

Obnovljen čebelarški muzej za 200-letnico smrti velikega čebelarja Janše

Letos obhajamo Slovenci — kakor smo v našem listu že poročali — dvestoletnico smrti znamenitega slovenskega in v pravem pomenu besede tudi evropskega čebelarkega pionirja Antona Janše. V ta namen pripravljajo čebelarstva zveza Slovenije in tudi lokalne čebelarke organizacije razne spominske svečanosti. Med drugim pa so za 200-letnico Janševе smrti začeli preurejati tudi muzejske prostore v radovljiskih graščini, kjer ima svoj sedež slovenski čebelarški muzej, ki po svojem vsebinskem bogastvu sodi med najpomembnejše tovrstne zbirke v Evropi.

Muzeji te vrste so v Evropi in sploh na svetu zelo redki, zato je toliko večjega pomena, da bodo letos avgusta, ob prazniku radovljiske občine in posebej v jubilejnem letu ob 200-letnici smrti Antona Janše lahko odprli v radovljiski graščini preurejeni in razširjeni čebelarški muzej. Osrednji slovenski čebelarški muzej so prvotno namestili urediti v Ljubljani, pozneje pa so se zaradi težav s prostori in tudi iz drugih razlogov odločili za

Radovljico. Ne nazadnje zaradi tega, ker je bil največji slovenski čebelar Anton Janša doma v bližnji Zabreznici; pa tudi sicer so gorenjski čebelarji, tako radovljiski kot blejski in bohinjski, od nekdaj sloveli.

Na novo urejeni in za dva nadaljnja prostora razširjeni čebelarški muzej bo razpolagal z razstavno površino 300 kvadratnih metrov. Etnografski muzej v Ljubljani mu je ob tej razširitvi odstopil 345 dodatnih panjskih končnic, tako da bo tovrstna zbirka res edinstvena na svetu, muzej pa izredno zanimiv tudi v likovnem pogledu. Večino panjskih končnic bodo pred novo postavitvijo muzeja še konservirali. Poleg tega, za laika morda najbolj zanimivega likovnega dela bodo v muzeju kar se da nazorno in sistematično razvrstili tudi grafično tehniškega in biološkega značaja, tako da bo muzej lahko praktična šola

la za različne šolske in druge poučne obiske.

Posebno sobo v obnovljenem muzeju bodo razumljivo namenili samemu Janši, ki je bil svoj čas cesarsko-kraljevski vrhovni čebelarški učitelj pri Mariji Tereziji na Dunaju, zaradi česar bodo letos Janševo 200-letnico slovesno proslavili tudi v avstrijski prestolnici. Poleg tega bodo v tem posebnem prostoru čebelarkega muzeja prikazali tudi delo dveh še prej živelih velikih slovenskih strokovnjakov s čebelarkega področja — komendskega duhovnika Petra Pavla Glavarja in idrijskega zdravnika Janeza Antona Scopollija z začetka 18. stoletja.

Na Slovenskem je čebelarstvo ena izmed značilnih in še preživelih kmetijskih dejavnosti z žlahtnim etnografskim in folklornim prizvokom. Saj je prav med Slovenci dobilo tudi svoj izjemno zanimivi ljudski likovni odraz v panjskih končnicah: šegava kmečka roka je na ličnih lesenih zaslončkih za čebelnjake upodobila obilico znanih motivov. Ravno v tem pogledu bo obnovljeni in razširjeni slovenski čebelarški muzej v Radovljici predstavljal edinstveno in bogato zbirko.

Narodna knjižnica Srbije je dobila novo sodobno urejeno zgradbo

V petek prejšnji teden so v Beogradu v okviru posebne svečanosti odprli novo zgradbo Narodne knjižnice SR Srbije. Za otvoritev so namenoma izbrali 6. april, kajti 6. aprila 1941 je pri napadu nacističnega letalstva na Beograd bila knjižnica popolnoma uničena. Od leta 1966 pa so gradili novo, moderno in funkcionalno urejeno poslopje Narodne knjižnice SR Srbije.

Otvoritve so se udeležili številni zvezni in republiški predstavniki, pa tudi mnogi ugledni gostje iz drugih republik ter iz tujine. Med njimi so bili tudi zastopniki raznih sorodnih ustanov, ki so srbski Narodni knjižnici ob otvoritvi njenega novega poslopja predali dragocena darila. Od narodnih knjižnic v Jugoslaviji so podarile dragocene tekste in knjige knjižnice iz Zagreba, Ljubljane, Skopja, Titograda, Prištine in Sarajeva; s pokloni in željami o nadaljnjem sodelovanju so se pridružile še razne druge knjižnice in veliko število posameznikov. Prav tako so prispevale lepa darila narodne knjižnice iz Sovjetske zveze, Češkoslovaške, Poljske, Bolgarije, Madžarske in Italije, v imenu svojih vlad pa so darila izročili predstavniki veleposlaništev Zvezne republike

Nemčije, Francije, Belgije, Velike Britanije, Iraka in Združenih držav Amerike. Za posebno akcijo solidarnosti pa je poskrbela pariška Sorbona, najstarejša in najbolj znana francoska univerza: pozvala je vse javne ustanove v Franciji, naj podpro novo ureditev Narodne knjižnice Srbije.

Pri napadu na Beograd 6. aprila 1941 je bila — kakor že povedano — porušena tudi stavba Narodne knjižnice. Takrat je bilo uničenih več kot tri milijone knjig in zvezkov, med njimi dragoceni rokopisi in srednjeveške listine, katerih vrednosti sploh ni mogoče oceniti.

Danes je Narodna knjižnica SR Srbije spet bogato založena, saj ima že 600.000 knjig več, kot jih je imela leta 1941. Pri načrtovanju novega poslopja so gledali predvsem na funkcionalnost. Transport knjig iz skladišč, ki razpolagajo s površino 25.000 m², dolžina regalov pa znaša skupaj 82 kilometrov, se odvijajo po tekočih trakovih v skupni dolžini 400 metrov. V velikih čitalnicah je prostora za 500 ljudi, znanstveni delavci pa imajo na razpolago še posebne prostore.

opredelila šele morebitna smrt. Ob nesrečniku, ki ga je vlekel po cesti avtomobil, se je v njem nekaj prelomilo. Drhtel je v vročici usmiljenja; zbal se je, da postaja slabič. Ko mu je bogoslovec citiral njegove besede o brezbožnih in meču, so mu v srhki grozi nad tvoj smrtjo povsem zbledeli in postale nesmiselne. Da bi človek lahko ubil človeka, si izmišlja vsak dan znova raznovrstne razumske in moralne razloge, toda uboj je kljub temu uboj. Posebno gnusen in nesmiseln je, če je bil izvršen brez potrebe.

Sam ni vedel, zakaj si je nenadoma zaželel, da bi čimprej zapustil to postojanko in te ljudi, dasiravno se je veselil srečanja z njimi. Čudna tesnoba je visela z žgočega neba in še vedno mu ni bilo dobro v želodcu, čeprav je bil lačen, mu ni bilo do jedi.

Do poldneva je obiskal še nekaj znancev po vasi. Potem se je vrnil Zadlogarjev France, njegov najljubši spremljevalec, in presenetil poveljstvo z novico, da se za gorami zbirajo partizanske enote. Njegova patrolja je ubila enega izmed divizijskih obveščevalcev. Ko so v štabu razstavili po mizi vsebino njegove torbice, so našli načrt vasi z dokaj točnim razporedom utrd in žičnih zaprek. Vznemirjeni so se spogledali: sovražnik jih utegne v kratkem napasti.

Valjahun je podzvestno slutil veliko nevarnost. Vedel je, da med temi ljudmi nima kaj iskati. Zadlogarjevo dekle ga je ihte prosilo, naj ostane vsaj še eno noč, pa ji je dejal, da jo raje vzame s seboj v mesto, ko da bi tu čakal na jutrišnji dan.

Popoldne, ko je bil narednik Grm že pripravljen, da ga odpelje z avtom nazaj, in ko se je že od vseh poslovil, je na vsem lepem prišel izvidnik iz bližnje okolice. Poročal je, da je cesto med njimi in nemško postojanko pravkar prečkala kolona partizanov, najbrž brigada. Kmalu potem so izvidniki iz cerkvenega stolpa javili, da so tudi na dru-

Pablo Picasso umrl

Zadnjo nedeljo je ugasnilo življenje slikarskega genija našega stoletja — Pabla Picassa. Umrl je v svoji vili v mestecu Mouginsu blizu Cannesa na francoski rivieri, star 91 let. Do zadnjih trenutkov svojega življenja je delal in ustvarjal; pravkar je pripravljaval razstavo svojih najnovejših del, ki naj bi jo letos maja odprli v Avignonu.

Pablo Picasso je bil angažiran umetnik, ki je izpolnil tudi obljubo, da ne bo stopil na tla svoje španske domovine, dokler vlada tam fašizem. Svoje prepričanje kot protifašist je izpovedal predvsem v svoji legendarni sliki *Guernica*, delu, v katerem je pretresljivo prikazal tragično usodo svoje domovine v rokah fašizma. Picasso je bil po političnem prepričanju komunist ter je z vsemi sredstvi podpiral boj delavskega gibanja v svetu in boj demokratičnega človeštva za mir.

V svojem dolgem življenju je Picasso ustvaril na desettisoče slike, risb, litografij, skulptur in keramičnih izdelkov. Njegove slike so že za časa umetnikovega življenja prodajali po pravih cenah. Tako je na primer mesto Basel odkupilo dve Picassovi sliki za skoraj dva milijona dolarjev, nato pa je umetnik mestnemu muzeju poklonil štiri slike.

Pablo Picasso je do zadnjega svojega diha živel za umetnost, ki ji je vtisnil svoj neizbrisni pečat.

Na Dunaju zaživel

slovensko kulturno društvo „Ivan Cankar“

Zadnjo soboto so na Dunaju ustanovili slovensko kulturno društvo, ki so ga imenovali po znanem slovenskem pisatelju Ivanu Cankarju, ki je tudi sam več let živel in ustvarjal v tem mestu. Ustanovnega občnega zbora so se udeležili tudi jugoslovanski veleposlanik na Dunaju Mitja Vošnjak, predsednik Slovenske izseljenske matice iz Ljubljane Drago Seliger, predsednik komisije za manjšinska in izseljenska vprašanja pri SZDL

Slovenije Jože Hartman in drugi gostje.

V imenu iniciativnega odbora je navzočim spregovoril Franc Sever, ki je opomnil na razna slovenska društva in klube, ki so delovali v različnih obdobjih na Dunaju. Tudi zdaj deluje tam Klub slovenskih študentov, toda že dolgo se je vse bolj izraziteje kazala potreba po bolj organiziranem družabnem življenju tudi tistih rojakov, ki na Dunaju bolj ali manj začasno živijo in delajo. „Toliko večji praznik je danes za nas, ko sedanja slovenska skupnost na Dunaju kot krono dolgotrajnih prizadevanj razglašja in ustanavlja svoje društvo — slovensko kulturno društvo „Ivan Cankar“ na Dunaju.“

Po statutu, ki so ga sprejeli na ustanovnem občnem zboru, je namen slovenskega kulturnega društva „Ivan Cankar“ na Dunaju gojiti kulturne, družabne, športne, rekreacijske dejavnosti in izlete, vzdrževati primerne prostore za prireditve, predvsem pa prostore, ki bi bili članom zmeraj na voljo za srečanja, družabne igre, gledanje televizije itd. Potrebnim rojakom bodo v okviru možnosti in pristojnosti društva poskrbeli za socialno in pravno pomoč. Svoje člane bodo seznanjali z vsemi zadevami, zlasti z novimi predpisi o delovnih razmerjih, o socialnem varstvu in podobno. Skrbeli bodo za boljša razmerja in zblíževanje ljudi vseh narodnosti.

Občni zbor je bil zaključen s kulturno prireditvijo, pri kateri so sodelovali dramski umetnik Saša Miklavc, solistka Alenka Dernač, pianist prof. Rančigaj in kvartet iz Murske Sobote.

TONJE SVETINA

172

UKANA

DRUGA KNJIGA

„Mladi mož, prosi boga, da bi ti srce otrdelo. Tudi jaz bom molil zate. Če boš mehak, se boš pogubil sam, preden bi te lahko pogubili drugi. Včasih si bil bolj trd, neusmiljen. Bil si strah in trepet vseh, ki so nam zastavljali pot.“

Valjahun, ki se je čutil prizadet, je ugovarjal:

„Ne sodite me napačno, gospod. Še sem trd in odločen, toda srečuje me pamet. To, kar se dogaja v vaših kleteh in kar se je zgodilo s človekom na cesti, jemlje našim ljudem pogum, ker izziva maščevanje. Bojim se, da nas je sovražstvo udarilo s slepoto.“

„Motiš se, sinko,“ je nadaljeval župnik še z večjo napetostjo v glasu. „V krvi se bo prečistila kri, stališča se bodo prekalila v ognju boja. Iz pepela zmot se bo razodela resnica. Satan je tako globoko prevzel človeškega duha, da kraljestvo božje ne more zmagati drugače kakor z mečem. Zgodovina se ponavlja: na ruševinah zla bomo znova osvojili svet z ljubeznijo. Kri je odkupnina za vse grehe sveta. Žrtev je hrana živih, da lahko vztrajajo. Iz njihove krvi bo zrastle nov rod, ki ne bo več obremenjen s slepoto in ne omadeževan z grehom.“

Valjahun je opazil, da župnik rahlo drhti. In tudi mu je, kot bi se pogovarjal s skušnjavcem. Menda drug o drugem nista vedela, kdo koga preskuša in zakaj.

Ko je Valjahun spet stopil na cesto, je bil omamljen in začuden nad samim seboj. Bil je prepričan, da so v prvem bojnem ešalonu fanatiki in prestopniki vseh vrst, ki jih bo

gih mestih opazili sovražnika. Valjahun, ki je prebil dva meseca v obkoljeni Idriji, je dobro vedel, kaj to pomeni. Zdaj je bil prisiljen odložiti odhod. Jezen sam nase je odšel na poveljstvo, kjer so se že zbrali voditelji.

„Ponoči nas bodo napadli,“ je dejal kar naravnost poveljniku, ki ni bil nič več tako samozavesten kakor prej, ko mu je razkazoval utrdbe. Takoj so se skušali telefonsko povezati z Nemci, toda vse zveze so bile pretrgane.

Med posvetom na poveljstvu se je med vojaki in vaščani raznesla vest, da jih obkoljujejo. Vojaki so tekali med hišami kot mravlje pred dežjem ter nosili municijo in mine iz skladišč v bunkerje, jarke in hiše. Kmete je omrežil strah. Sosedje so se ihtavo klicali in pripravljali podzemsko skri-vališče. Valjahun se je napolnil po vasi in preiščljal, kako bi se brez škode za svojo čast izvlekel iz neljubega položaja. — Zaman — nič pametnega ni mogel izluhtati. Upal je, da bo posadka vasi zdržala vsaj do prihoda pomoči, kot so ob napadu korpusa zdržale celo manj utrjene postojanke okoli Idrije. Sicer pa so Nemci iz druge domobranske enote tako blizu, da v treh urah zlahka pridejo na pomoč.

Sel je h gospodarju, kjer je bil prenočil. Tudi tu so vsi od kraja vlačili živež v kleti in pripravljali podzemsko skri-vališče. Gospodar je bil ves iz sebe.

„Poglejte, kakšno nesrečo nam je nakopal na glavo tisti bogoslovec, gostilničarjev sin. Če njega ne bi bilo, tudi postojanke ne bi bilo v vasi.“

Valjahun ga je tolažil, da bodo napad odbili. Zadlogarjeva pa se mu je obesila za rokav:

„Mi boste dali puško?“

„Seveda, saj poveljstvo oborožuje vse, ki se hočejo boriti.“

Čeprav sovražnika še ni bilo na spregled, so psi bevskali žalostno in zateglo, kot bi ponoreli. Vmes je odmevalo jokanje otrok, ki niso razumeli, zakaj so očetje in ma-

Koncert „Lire“ iz Kamnika

je izredno navdušil vse poslušalce

V okviru redne kulturne izmenjave med maličnim narodom in koroškimi Slovenci je minuli petek kot gost obeh osrednjih kulturnih organizacij Slovenske prosvetne zveze in Krščanske kulturne zveze v Celovcu koncertiral pevski zbor Prvega slovenskega pevskega društva „Lira“ iz Kamnika. Koncert je bil v srednji dvorani Doma glasbe, udeležilo se ga je lepo število ljubiteljev zborovske glasbe, med njimi pa je bila tudi vrsta uglednih častnih gostov kot jugoslovanski konzul Branko Čop, delegacija občinske skupščine občine Kamnik, ki jo je vodil Peter Plevel, predsednik „Lire“ dr. Albert Čebulj, predsednik obeh političnih organizacij koroških Slovencev dr. Joško Tischler in dr. Franci Zwitter, kanonik Aleš Zechner, ravnatelj slovenske gimnazije dr. Pavle Zablatnik in drugi.

Že kar na začetku naj povemo, da obisk tega koncerta ni bil povsem zadovoljiv, in to predvsem zaradi tega, ker časa koncerta vsled terminskih težav ni bilo mož-

no načrtovati drugače. Vendar pa je težko razumeti, zakaj koncerta ni obiskalo več dijaške mladine iz slovenskih dijaških domov v Celovcu. To ni očitek prirediteljem, saj so le-ti storili vse kar je možno. Te vrstice smo zapisali zaradi tega, ker je pri koncertu „Lire“, to je prvega slovenskega pevskega zbora, ki prav letos slavi 90-letnico ustanovitve, šlo za gostovanje enega najkvalitetnejših pevskih zborov v Sloveniji.

Pod vodstvom prof. Sama Vremšaka je 30-članski moški zbor „Lira“ izvajal izredno zahteven koncertni spored, v katerem je predstavil slovensko zborovsko glasbo od renesanse do sodobne ustvarjalnosti kakor tudi narodne pesmi iz različnih predelov slovenskega kulturnega prostora. Tako je prvi del bil posvečen duhovski polifoniji, v kateri so predstavili mojstra renesanse Jakoba Gallusa, avtorja ruske pravoslavne glasbe Davidovskega ter Svetana Mokranjaca, srbskega skladatelja te zvrsti glasbe. V drugem delu je zbor pel skladbe

sodobnih avtorjev Alojza Srebotnjaka, Antona Lajovica, Karola Pahorja in Janka Ravnika, medtem ko je bil tretji del posvečen slovenski narodni pesmi v priredbah Simonitija, Švikaršiča, Tomca in Marolta.

Treba je naglasiti izredno ubranost zbora, ki je občutno reagiral na vsak gib dirigentove roke od najmočnejšega fortissima do liričnega pianissima, kar je za poslušalce bilo enkratno glasbeno doživetje. K temu so prišli še izredno lepi glasovi solistov, ki so čudovito interpretirali posamezne solistične parte. Zborovodji prof. Samu Vremšaku kakor celotnemu zboru gre vse priznanje, kajti kdor ve, koliko truda je treba vložiti v tako zahteven koncertni spored, tisti bo tudi znal ceniti dosežke pevskega zbora „Lira“, ki s tem kvalitetnim sporedom dostojno praznuje svoj 90-letni jubilej, v katerega okvir je sodil tudi nastop v Celovcu.

Hvaležnost za poklonjeni kulturni užitek je zboru najbolj izkazalo občinstvo samo, ki je zbor po vsaki pesmi nagradilo z burnim aplavzom, tako da je zbor nekatere pesmi moral ponoviti, dodal pa je znano puntarsko „Le vkup, le vkup, uboga gmajna“, s katero se je spomnil letošnje 500-letnice kmečkih uporov na Slovenskem ter 400-letnice velikega hrvaško-slovenskega punta.

Koncert „Lire“ ni bil le počastitev devetdesetletnega jubileja zbora, marveč tudi manifestacija tesne kulturne povezanosti med maličnim narodom in zamejskimi Slovenci. Vez tesne povezanosti je prišla do izraza tudi ob slovesu zbora s predstavniiki obeh organizacij gostiteljic Slovenske prosvetne zveze in Krščanske kulturne zveze. Pri tem je treba spomniti, da je pevski zbor „Lira“ prvič gostoval v Celovcu že leta 1894, po vojni pa je kot gost Slovenske prosvetne zveze obiskal Koroško v letih 1960, 1963 in 1964, kar je zgovorno potrdilo za močno obojestransko prijateljsko vez. Prišla je do izraza tudi v izjavah govornikov, predsednika SPZ Hanzija Weissa, podpredsednika KKZ dr. Janka Zerzerja, predsednika zbora dr. Alberta Čebulja in vodje delegacije občinske skupščine Kamnik Petra Plevela ob zdravilih pri večerji, ki so jo za goste priredili po koncertu. Vsi so izrazili željo po nadaljnjih srečanjih na Koroškem oz. v Kamniku.

OBVESTILO ZVEZE SLOVENSKE IZSELJENCEV

Zveza slovenskih izseljencev obvešča svoje člane, da bo imela v soboto 14. aprila 1973 s pričetkom ob 9.30 uri v dvorani IV (prvo nadstropje desno) Delavske zbornice v Celovcu redni občni zbor.

Vsakoletni občni zbor je tradicionalno srečanje bivših pregnancev, da obudijo spomin na skupno trpljenje ter obnovijo prisego, ki so si jo dali v izseljeništvu: ohraniti hočejo živo izseljeniško zavest in jo posredovati mladini, da bo tudi ona ostala zvesta idealom, za katere so bili njeni starši pripravljeni doprinesiti največje žrtve — zvesta narodu in materini besedi.

Bivši izseljenci vabljani, da se s svojimi družinami udeležijo občnega zbora, ki naj bo izraz žive izseljeniške zavesti ter manifestacija nezlomljive življenjske sile slovenskega ljudstva na Koroškem.

Zveza slovenskih izseljencev

Ljudski pohod v naravo

Turistično društvo „Naturfreunde“ bo tudi letos 29. aprila priredilo že tradicionalni „Ljudski pohod v naravo“, ki bo že sedmi v vrsti podobnih pohodov na Koroškem.

Medtem ko je smer lanskoletnega pohoda potekala severno Celovca, okoli Šenturške gore, se bo letošnji pohod odvijal na področju zahodnega predela Vzhodnih Gur. Pot, ki bo dolga 30 kilometrov, bo imela svoj začetek pred gostilno Wilhelm Tell v Št. Rupertu v Celovcu in se bo vila preko naših domačih naselij in vasi — Potok, Zihpolje, Golšovo, Strančiče, Dvorec ter preko Osojnice in severnega roba Vzhodnih Gur zopet nazaj v Celovec. Na tej zanimivi poti, ki obkroži in prečka zahodno področje Vzhodnih Gur, so čudoviti razgledi v belo zasnežene Karavanke, v dolino Roža, na Vrbsko jezero, Celovec in še druge lepe kraje Koroške.

Če pomislimo, da je na prvem „pohodu“ pred šestimi leti sodelovalo 160 vandrovcv, na lanskem šestem

pa kar 4000, potem moramo priznati, da je ta športna panoga dosegla poseben uspeh in jo upravičeno smatramo za vseljusko. Poleg domačinov in prebivalcev drugih zveznih dežel so se lansko leto udeležili pohoda tudi številni gosti iz inozemstva — Holanci, Švicarji, Angleži in Nemci.

Ljudski pohod v naravo bodo prireditelji izvedli ob vsakem vremenu. Udeleženci pohoda bodo štartali od 6. do 9. ure dopoldne. Kdor bo do 16. ure dosegel cilj, bo prejel posebno srebrno kolajno z zlatim robom; za krajšo smer, ki bo dolga 15 kilometrov, pa bronasto kolajno. Cena za predčasno prijavo bo znašala 30 šilingov, za prijavo na štartu pa 35 šilingov. Otroci do vključno 15. leta bodo lahko sodelovali zastonj.

Uvedba teh ljudskih pohodov v naravo ni samo zdravstvenega pomena, temveč služi tudi utrjevanju medsebojnega tovarštva ter spoznavanju vedno drugih področij doma in po svetu.

Tudi gradiščanski Hrvati

si želijo šolsko glasilo

Glasilo gradiščanskih Hrvatov „Hrvatske Novine“ je pred nedavnim poročalo, da izhaja na Koroškem posebno slovensko glasilo za šolsko mladino, „Naš rod“, ki ga izdaja konzorcij učiteljev na dvojezičnih šolah. Hkrati s opisom te mladinske revije pa zelo obžaluje, da Hrvati na Gradiščanskem še danes nimajo podobnega glasila, čeprav so že večkrat izrazili željo in potrebo po njem. Tudi Hrvaško tiskarsko društvo je že nešteto krat pozivalo kulturne delavce in zlasti učitelje, da bi se v tej smeri kaj zgodilo, vendar trenutno še ni tako daleč. Sicer so že padli predlogi, da bi izdajali list v obliki nekdanjih

„Malih crikvenih i školskih novin“ ali v obliki bivšega lista „Mladost“, ki je izhajal po drugi svetovni vojni. Nekateri pa so tudi mnenja, da bi izhajal v obliki stalne priloge v tedniku „Hrvatske Novine“.

Vsekakor si gradiščanski Hrvati prizadevajo, da bi svojemu naraščajočemu šolski pouk v materinščini, kar je seveda predpogoj za obstoj narodnostne skupnosti. Prepričani smo, da bodo hrvaški kulturni dejavniki in zlasti učitelji, ki so zato najbolj poklicani, našli izhod iz trenutnih težav in da bodo kmalu začeli izdajati tako težko pričakovano in potrebno glasilo za šolsko mladino.

Ob 30-letnici smrti narodnega heroja Franca Pasterka-Lenarta

V zadnji številki našega lista smo poročali o proslavi v spomin na 30. obletnico napada I. koroškega bataljona na kraj Mežico v Mežiški dolini. Ob tem napadu so koroški partizani utrpeli veliko izgubo, saj je v boju padel komandant I. koroškega bataljona Franc Pasterk-Lenart, domačin iz Lobnika pri Železni Kapli. Njegova junaška smrt je močno odjeknila ne samo med koroškimi partizani, temveč tudi po vsej Koroški.

France Pasterk je bil znan že pred vojno kot zaveden Slovenec in navdušen prosvetaš. V domačem prosvetnem društvu „Zarja“ v Železni Kapli je bil glavna gonilna sila, saj je bil odličen pevec in izvrsten igralec. Po priključitvi Avstrije k fašistični Nemčiji je moral v nemško vojsko, iz katere pa je že oktobra leta 1942 pobegnil v partizane na Gorenjsko; torej v času pred Stalingradom, ko so bili nemški fašisti še povsod na zmagovalnem pohodu.

Na Gorenjskem se je France Pasterk izkazal za izredno hrabrega borca, tako je v neki akciji z enim samim tovarišem razorožil 15-člansko posadko in zaplenil mnogo orožja. V nekem boju je zgubil tudi oko in se z razlitim očesom bojeval

naprej. Zaradi junaških dejanj ga je nadrejeni štab poslal na Koroško, kjer je bil potem imenovan za komandanta I. koroškega partizanskega bataljona.

V noči od 3. na 4. april leta 1943, torej pred tridesetimi leti, je na čelu bataljona skupno s tedanjim bataljonskim političnim komisarjem Borisom Čizmekom-Borom napadel in zasedel kraj Mežico. V tej borbi je bil komandant France Pasterk smrtno zadet od sovražnikove krogle. V Mežici na Koroškem je prenehalo biti srce velikega koroškega rodoljuba, ki je žrtvoval za svoje ljudstvo to, kar je najdražje — svoje življenje. Truplo Franceta Pasterka so pokopali na pokopališču v Mežici, po vojni pa so na pobudo Zveze koroških partizanov in Zveze borcev v Mežici prepeljali posmrtno ostanke na domače pokopališče v Železno Kaplo, kjer je našel v domači zemlji svoj zadnji počitek. Za izredno hrabrost je bil France Pasterk-Lenart po vojni posthumno imenovan za narodnega heroja, kar je najvišje priznanje v boju zoper fašističnega okupatorja.

Koroški Slovenci se ob 30-letnici njegove smrti s ponosom spominjamo tega velikega sina Koroške. Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

tere pleplašeni, zakaj vse vrvi po vasi, kot bi se bližala velika voda.

Nebo se je prepreglo z gostimi mrežastimi oblaki, ki so se nad hribovjem zbirali v temno gmoto. Ko je naselje zagnila noč, so bili vsi vojaki v bunkerjih, starci, ženske in otroci pa so molili v hišah. Valjahun se je ustavil v cerkvi in pokleknal pred oltar. Iz srca mu je privrela ena sama prošnja:

„Gospod, Bog moj, daj, da bi šel ta kelih mimo nas!“

Potem je odšel na poveljstvo. Pogovor med vodilnimi je bil kratek. Svetopisemske izreke so zamenjala povelja. Vsakih nekaj minut so prihajali izvidniki in poročali, kaj se dogaja. Vsa posadka, od poveljnikov do kuharjev, je bedela pri orožju.

Vso dolgo noč so napesto prežali v temo, iz katere so prihajali grozljivi zvoki. Kdaj pa kdaj so zaslišali rezget konj, potem ropot težkih koles po kamenju in človeške glasove. Poveljnik ni vzdržal živčne napetosti, zato je ukazal, naj z minometi izstrele nekaj min. Votli poki po obrobju kotline so jih vsaj malo pošešili. Iz prvih jarkov okrog vasi so stražarji metali rakete, ki so utripale v zraku kakor upanje.

Voditelji so sedeli v štabu. Vso dolgo noč so se naliivali z žganjem in kavo. Kljub temu so stežka premagovali spanec. Proti jutru je okolica utihnila. Nobenega premikanja niso več zapazili. Tudi psi, utrujeni od lajanja, so po-tihnili. Nad polji okoli vasi je visela grozljiva tišina. Poveljnik Jakoš je kar naprej pogledoval na uro in prižigal cigareto za cigareto. Ko se je na vzhodu prelomil obroč teme in se je svit jutra razlil med hiše, je napetost popustila. Zdaj so bili prepričani, da jih ne bodo napadli. Partizani doslej še niso napadli utrdbe podnevi, tak napad bi bil zanje samomor.

Z dnem so se pomirili tudi civilisti. Čudno se jim je zdelo, da se vso noč ni nič zgodilo. Župnik se je odločil, da bo kot vsak dan daroval mašo. V cerkvi so se zbrali voditelji, posadka iz župnišča in najbolj goreči verniki, ki so vsak dan prihajali poslušat župnikovo besedo. Rumena svetloba upanja je napolnila cerkev. Dišalo je po kadilu. Na vseh oltarjih so trepetale gorele sveče. Valjahun je sedel v prvi klopi. Misli so mu jadrle v preteklost, oči pa počivale na soham svetnikov, ki so mrtvo zrlle z oltarjev. Nikoli v svojem življenju ni imel tako peklene občutka tesnobe pred praznoto. V svoji goreči privrženosti je bil osamljen kot umirajoči bog na križu in truden, da bi lahko zaprl oči in zaspal za vedno. Rahlo je priprl oči. Ljudje so zginjali in se stapljali z okoljem.

Župnik pred oltarjem je visoko dvignil hostijo. Tudi on je postajal za zastorom Valjahunovih vek privid, ki se je stapljal z mrtvimi sohami. V šibkem soju sveč je utripala večnost.

Ljudje so minljivi kot sence, Bog pa živi vekomaj. Toda čemu se bojimo smrti, rešiteljice vseh muk in zla, če nas po njej čaka večno življenje? Kdo je junak? Kdor se sam prostovoljno odloči za smrt, za žrtve, za veliki sen, ki razpada že takrat, ko nastaja. V tej uri slabosti se je počutil nesrečen. Svojo nesrečo pa je imel za kazen, za greh.

Zacingljaj je zvonček in množica je pokleknila na kamniti tlak. Hrbti so se upognili in glave so se sklonile. Pred silo brezmejnega, ki gospoduje usodi, so se počutili majhne.

Valjahun je odprl oči: kot v praznem prostoru se je v župnikovih rokah svetlikala hostija, podobna daljnemu nedosegljivemu cilju.

Iznenada je sveto tišino prepiral jeklen zvok. Cerkevno ladjo je preblisnil slepeč ogenj, steklo je zažvenketalo in se med hrúščem eksplozij razbijalo v tisoč koscev.

Med vonj kadila se je pomešal smrdljiv dim in jedek duh po žveplu.

V cerkvi je nastal vik in krik. Za prvo salvo granat je usekala druga. Cerkev se je majala. Prah in kamenje sta deževala po glavah.

„Srečala sta se pekeli in nebo,“ je pomislil Valjahun in si z rokami zaščitil glavo.

Župnik je odložil hostijo in zaklical z močnim glasom: „Mir, ljudje božji! Mir... Ne bojte se ure preizkušnje.“

Spricho njegovega grmečega glasu je preplašena množica obstala, kot bi bila okamenela. Župnik pa je vpil:

„Ne bojte se! Tudi gospod Bog se je na gori Sinaju prikazal v grmenju in ognju.“

Potem je ukazal, kot bi poveljeval:

„Zazvone naj vsi zvonovi! Jaz pa vas bom blagoslovil, preden greste v spopad na življenje in smrt.“

Potem je svečano stegnil roke proti množici:

„V imenu gospoda Boga naj vam bodo odpuščeni vsi grehi. Blagosloviljam vas in vam kličem: Sprejmite telo božje! Potem odhitite v boj. Bijte se kakor levi do poslednjega diha, do poslednje kaplje krvi. Bog je z nami, z našo deželo in otroki našimi.“

Zvonovi so zazvonili kakor o veliki noči. Vmes so treskale granate, pod katerimi se je rušilo zidovje. Vsa kotlina je rjula in jokala hkrati. Nad krajino je presunljivo plaval glas trobente, utripajoč kakor bela ptica, ki je prepuščila mladice smrti in zbežala pred silami zemlje.

Župnik pa je v mističnem zanosu — ko da je napočil konec sveta — hodil ob obhajilni mizi in obhajal. Spremljala sta ga dva dečka z drhtečimi rokami in solznimi lici.

Vojaki, ki so prejeli hostijo, so dali prostor drugim, potem pa izginjali v rove, ki so bili od cerkve skopani do položajev. Valjahun je med zadnjimi pokleknil k obhajilni mizi. Globoko je sklonil glavo in sprejel hostijo z mežanimi

ORKESTER RTV LJUBLJANA GOSTUJE DANES V CELOVCU

Danes zvečer ob 20. uri bo imel orkester RTV Ljubljana v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu simfonični koncert, ki ga bo vodil SAMO HUBAD, kot solist pa bo nastopil mladi nadarjeni MILOŠ MLEJNIK (violončelo).

Na sporedu so dela Uroša Kreka, Ericha Opitza, Roberta Schumanna in Cloda Debussyja.

Prvi del koncerta bodo neposredno prenašali po avstrijskem radiu.

Vstopnice v višini 40, 30 in 20 šilingov pri potovalnem uradu Obersteiner in pri večerni blagajni. Študenti imajo 50-odst. popust.

Železna Kapla

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ priredi letno številne kulturne prireditve in to vsake vrste, tako da pride na račun sleherni občan, ki se zanima za to ali drugo kulturno dejavnost. Pred nedavnim je naše društvo imelo v gosteh igralsko skupino iz Senčurja, zatem pa lutkovni oder Prešernovega gledališča iz Kranja, medtem ko bo prihodnjo nedeljo društveni zbor priredil pevski koncert.

Tokrat naj bo govora o gostovanju kranjskih lutkarjev, ki so minulo nedeljo nastopili v farni dvorani. Na lutkovno predstavo je prišlo lepo število otrok, ki so z vso vnetostjo sledili „Pravljici o Mezinčku“. Predvsem zanimivo je bilo to, da so kranjski lutkarji, ki jih vodi Saša Kump, pokazali nov način igranja z lutkami, namreč, da v igri ne nastopajo same lutke, marveč tudi igralci, kar igri brez dvoma da še bolj živo podoba, zlasti pa kontakt med odrom in mladimi gledalci. Zanimivo je bilo tudi to, da so kranjski lutkarji prinesli s seboj svoje vstopnice, seveda ne zaradi tega, ker jih v Železni Kapli ne bi imeli, ampak zategadelj, ker je na vsaki vstopnici natiskana pesem, ki jo v igri pojejo. Tako so se otroci pesem mimogrede naučili in jo ob koncu zapeli skupno z igralci. To je bilo za otroke vsekakor lepo doživetje in gre društvu vse priznanje, da skrbi tudi za kulturno vzgojo naših najmlajših. Zahvala pa predvsem velja lutkovnemu odru Prešernovega gledališča v Kranju, posebno vodji Saši Kump, in želimo, da bi s svojim ansamblom še kdaj prišel med nas.

Ob tem se spominjamo lutkovnega odra naših študentov, ki so tudi že bili med nami in škoda, da trenutno niso aktivni. Gostovanje lutkarjev iz Kranja bi zanje brez dvoma lahko pomenilo spodbudo, da spet pričnejo z delom.

Bilčovs

Pri nedavnih občinskih volitvah smo v Bilčovsu oddali za socialistično stranko 474 glasov, za „Gemeindliste“ pa je glasovalo 394 volilcev. Kljub ostri in razgrajski predvolilni propagandi tako imenovane „Gemeindliste“, katere nosilec je bil Lorenz Schellander, je slednja pogorela; zmagala je z večino 80 glasov socialistična lista, na kateri je na prvem mestu spel kandidiral župan in deželni poslanec Hanzi Ogris.

Pred dnevi so izvoljeni mandatarji z absolutno večino ponovno izvolili Hanzija Ogrisa za župana. Za podžupana sta bila izvoljena Lorenz Schannig (SPO) in Lorenz Schellander (Gemeindliste), v občinsko predstojništvo pa je bil imenovan še Valentin Quantschnig (Gemeindliste).

Po izvolitvi je naš ponovno izvoljeni župan izjavil, da bo vodil lokalno komunalno politiko do vseh občanov. To mu radi verjamemo, saj je to v času županovanja jasno pokazal in zato bil tudi temu primerno nagrajen s ponovno izvolitvijo.

Hanziju Ogrisu, ki je hkrati tudi podpredsednik slovenske osrednje organizacije Zveze slovenskih organizacij, k ponovni izvolitvi iskreno čestitamo in mu želimo tudi v prihodnjih šestih letih županovanja mnogo sreče in uspeha.

Naš rojak Boschitz

je z uspehom razstavljal v Radovljici

Minulo nedeljo je bila v radovljiški graščini zaključena 8-dnevna slikarska razstava, na kateri je razstavljal naš rojak Jože Boschitz iz Metlove. Otvoritev razstave, ki jo je organizirala likovna sekcija Zveze kulturno-prosvetnih organizacij občine Radovljica, je imela slovesno obeležje, saj je na njej nastopil tudi pevski zbor iz Podnarta.

Mladi slikar Jože Boschitz, ki je prvič razstavljal leta 1969 v Celovcu, je bil rojen 4. aprila 1951 v Metlovi. Po končani slovenski gimnaziji v Celovcu je na dunajski univerzi vpisal psihologijo. Po letu dni pa se je mladi Boschitz prepisal na akademijo za likovno umetnost na Dunaju,

kjer sedaj obiskuje 6. semester. Njegova dela nam odkrivajo izredno nadarjenost, ki izraža po eni strani povezanost s slovensko zemljo (vpliv Jakopiča in Groharja), po drugi strani pa vpliv avstrijskega slikarja Koschke. Vendar pa je pri vsem tem treba priznati, da se Boschitz resno prizadeva, da bi našel svojo lastno pot.

Razstava mladega koroškega slikarja je bila dobro obiskana in pomeni odločen korak naprej v popularizaciji njegovih del in samega sebe. Jožetu Boschitzu želimo pri nadaljnjem delu mnogo uspeha in napredka.

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Št. Vidu vabi na uprizoritev igre dr. Jake Štolbe

STARI GREHI

v nedeljo 15. aprila 1973 ob 14. uri v dvorani gostilne „Pri Voglu“ v Št. Primožu.
Režija: Marijan Srenc.
Ljubitelji odrske umetnosti in vsi, ki se radi smejejo, iskreno vabljeni!

O d b o r

Št. Jakob v Rožu

Na volitvah župana v Št. Jakobu v Rožu so pred dnevi ponovno izvolili za župana vodjo glavne šole v Št. Jakobu Janeza Gressla (SPO). Od skupno 23 na zadnjih občinskih volitvah izvoljenih mandatarjev jih je 22 glasovalo zanj in mu tako izprizalo zaupanje za to odgovorno mesto.

Za podžupana sta bila izvoljena Franz Rassinger, železničar z Hodnine (SPO) in Adolf Fantur, oficir graničarskih enot iz Št. Jakoba (OVP). V predsedništvo so bili poleg teh še imenovani Ludwig Reichmann, električar iz Podgorij (SPO), Albin Petschnig, kmet iz Podgorij (OVP), in Antonič Mihej, trgovec in hotelir z Reke (Socialna gospodarska skupnost).

Mladinska igralska skupina iz Pliberka trdo dela in dobro bi bilo, da ne bi samo govorili o njej, temveč poskusili najti z njo isto ali vsaj podobno govorico in ji tako pomagali k še boljšemu in kakovostnemu delu, kajti tudi največja ljubezen, pa čeravno „samo“ do kulture, se utruji ob večnem preskakovanju in preplezovanju ovir.

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli vabi na

PEVSKI KONCERT

v nedeljo 15. 4. 1973 ob pol 12. uri (11.30) v farni dvorani v Železni Kapli.

Nastopa društveni mešani in moški zbor pod vodstvom Jožeta Wrulicha. Sodeluje tudi folklorna skupina z novo nastudiranim programom. Ljubitelji narodne in umetne pesmi ter ljudskih plesov prisrčno vabljeni.

O d b o r

Katoliško prosvetno društvo v Šmihelu pri Pliberku vabi na Finžgarjevo dramo v štirih dejanjih

NAŠA KRI

na cvetno nedeljo 15. aprila 1973 ob 20. uri v farni dvorani v Pliberku.

Režija: Stanko Vavti.

Prisrčno vabljeni!

ROMANJE V LURD

Turin—Montserrat—Ars—
Maria Einsiedeln

od 27. aprila do 5. maja 1973

Prijave sprejema: do 15. aprila Dušnopastirski urad v Celovcu

Cena: samo 2800 šilingov

vozi: podjetje Sienčnik

S prijavnico je treba vplačati tudi 1000 šilingov vnaprej.

Prijavljene osebe dobijo vse nadaljnje informacije.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

občutki. Celo bog je imel priokus po dinamitu. Šel je v klop in sedel. Na jeziku se mu je raztapljala hostija in se pretvarjala v novo moč. Bil je ginjen, da bi se najraje razprel. Vrnil se mu je ogenj svete jeze. Čist kot ob rojstvu je lokal. Stal pred obličjem Gospodovim in roke so mu drhtele. Pripravljeno je bilo na ubijanje, na smrt. Naposled je zapustil cerkev. Po podzemskem rovu je odhitel na poveljstvo.

V obokani veži prillitja ga je srečal poročnik Jakoš, ki je mahal in poveljeval s skrhanim glasom in s pištolo v rokah. Govabil je Valjhuna v zvonik, da bi se razgledala. Vas je gorela. Vsa bela vojska je bila že na svojih mestih. Pred topniškim ognjem so se vsi umaknili pod zemljo.

Teklas ta skozi podzemskie rove, pokrite z betonskimi ploščami. Ob treskih granat jima je prišel prah v oči. Vsa upehmeta sta pritekla v zvonik. Pri stropnicah ob zvonovih je bil Zadlogarjev. Posadka se je krepko udarila z napadalci. Strojnice so rjovele, da se je vse treslo in ječalo. Bila sta že pod vrhom, ko je Valjhunu kanila na obraz kaplja krvi. Zadržal se je in obstal. Skozi reže med debelimi deskami je curljala na stopnice kri.

Zadlogarjev jima je poročal v položaju. Zvonik je že gorel in zidovi so bili oškrobani. Morala sta se stisniti v zavetje sten, ker so v line žvigali izstrelki brzostrelnih topov in strojnic. Tudi cerkev se je zavijala v dimne stebre. Pogled z zvonika ni bil prav nič razveseljiv. Okoli vasi povsod vojaki. S področja Špika pa je bruhalo najmanj sedem topov in kdove koliko minometov.

Ker je bil zvonik najbolj izpostavljen topovom, sta se takoj umaknila. Nista bila še na pol poti navzdol, ko je granata havbice zadela v zvon. Ubiti bron je zarjovel, da sta skoraj oglušela. Po stopnicah se je prikotatilo truplo. Kmalu zatem je tipaje prikolovratil Zadlogarjev. Iz ust in ušes mu je tekla kri. Zaman sta ga ogovarjala: oglušel je. Nista bila še na dnu, ko je še nekaj granat udarilo v zvo-

nik; zahreščalo je, kot bi se lomile kosti—zidovje in tramovje z zvonovi vred se je rušilo...

Zadlogarjev je zavil v cerkev, zakolovratil po ladji proti oltarju, padel in obležal. Iz stranskega prostora je pritekla skupina, ki je posadko v zvoniku oskrbovala z municijo. Eden izmed vojakov je vpil na ves glas:

„To je angleška invazija.“

Poveljnik ga je poklical.

„Kakšna invazija?“ se je surovo zadržal nanj.

„Angleška ali ruska... Saj partizani nimajo topov, tako ste nam ja povedali!“

Poveljnik ga je vpričo vseh usekal za uho, da ga je zaneslo k steni.

„Tu imaš invazijo! Marš na položaj v župniščel! Še eno zini, pa te postavimo k steni.“

Ko sta se vrnila v poveljstvo, je Valjhun predlagal takojšen preboj proti Idriji. Poveljnik, bogoslovec in narednik pa niso bili za to. Prepričani so bili, da bodo vzdržali toliko časa, da bo prišla nemška pomoč.

Po dveurnem obstreljevanju je zavladala po naselju grobna tišina, ki jo je motilo samo plapolanje ognja in jok otrok. Po cesti, kjer so zijali lijaki granat, je prišla ženska z belo cunjjo in pismom. Bila je domačinka — njen dom je bil že v partizanskih rokah. Poveljnik jo je sovražno pogledal, kot bi bila ona kriva tega, kar se dogaja. Če ne bi imela sina pri njih, bi jo takoj postavil k steni. Odpri je pismo: štab korpusa jim je predlagal, da se predajo, in obljubil pomilostitev vseh, ki si niso umazali rok s krvjo. Jakoš ga je prebral na glas, potem pa se je zakrohotal kakor blazen in pretgal pismo na križ.

„To je naš odgovor!“

Prepričan je bil, da ni med posadko nikogar, ki bi dvignil roke, ker so imeli vsi umazane. Nekaj tistih, ki so jih pritegnili iz vasi, pa se je moralo pokoriti večini.

Izdal je povelje:

„Užgite po komunistih z vsem orožjem!“

Z vseh strani okoli vasi so se dvignile čete napadalcev. Zdaj so zabobnele strojnice in minometi.

Ob skupini minometalcev je stal narednik Grm. Pri vsaki mini in granati, ki je žvignila v nebo, je zavpil:

„Za pet Kristusovih ran.“

Ko je mina odžvižgala, je posadka zatulila:

„Naj umrje partizan.“

3

Štab korpusa, ki je neposredno vodil napad na Črni vrh, je bil na skalnem, z goščavjem poraslem pobočju tisoč metrov visokega Špika, na sedlu pod koto 867 metrov, kjer so bile razporejene železobetonske utrdbe nekdanje italijanske vojske.

Spodaj je kot na dlani ležala vas, obkrožena z valovitimi polji in gozdovi, ki so se vlekli noter do obdobja indrijske doline. Med njivami in senožeti so se vile k vasi bele ceste. Člani štaba so sloneli na zidani ograji ploščadi in spremljali boj z daljnogledi. Ker so domobranci odklonili vdajo, se je napad nadaljeval. Sedem topov — med njimi dve stomilimetrski havbici — nekaj protitankovcev in še več minometov je skoraj dve uri zasipalo vas s smrtonosno točo.

Novljan je bil zadovoljen s topovskim ognjem. Slonel je ob Lazarju in se z njim pomenkoval o napadu pehote. To je bila njegova zadnja akcija pri tem korpusu: v žepu je imel odločbo, da je imenovan za načelnika glavnega štaba slovenske partizanske vojske. Poleg njega je bil Pemc, ki ni in ni odložil daljnogleda. Njegova obveščevalna služba je ugotovila, da je predzna posadka presekal korpusu glavne kurirske zveze z Notranjsko in Do-

Starost je lahko tudi lepa

Le iz mitologije poznamo ljudi, ki se niso nikoli starali. Vsak zemljan pa mora od rojstva dalje preživeti vse faze življenja: od otroštva, mladosti in zrelosti do svoje življenjske jeseni. Danes ljudje hitreje dozorevajo, njihova življenjska jesen pa je bolj bogata, ker se bolj počasi starajo. Svoje duševne in telesne sposobnosti izgubljajo le počasi. Vendar je pogoj za lepo in bogato jesen urejeno življenje. Le kdor živi v urejenem domu in čuti okrog sebe ljubezen svojcev in soljudi, lahko živi mirno in zadovoljno.

Človek niti ne ve, kdaj se postara, če živi s svojo družino, ki venomer zanjo skrbi. Komaj da dobro vzgoji in spravi do kruha sina ali hčer, že se pojavi ob njem vnukček. In kaj je bolj prijetno za babico in dedka kot skrb za otroka, ki ponovno raste in se razvija pred njegovimi očmi? Ob zaposleni mami in očetu onadva prevzameta skrb nad tem najmlajšim in se še sama ob njem pomladita. Njuno življenje se začne znova. Babica pleše in kuha, dedek hodi z otrokom na sprehod. Razvije se brezmejno prijateljstvo in navezanost, ki temelji pri otroku v občutku varnosti, pri dedku in babici pa v spoznanju, da sta svoji družini še vedno potrebna in da se njuno delo ceni.

Ravno takšno povezanost dveh generacij pa bi morali čutiti tudi tisti, ki nimajo vnukov. Te bi jim morala nadomestiti vsa mladina. Že predšolske otroke, še bolj pa šolarje, moramo vzgojiti, da bodo spoštovali starejše ljudi in da jim bodo tudi pripravljeni pomagati ob vsakem koraku.

Starejši ljudje so navadno duševno še prav živahni in polni moči. Njihove bogate izkušnje so vir za zanimiva pripovedovanja, ki jih mlajši vedno radi in z odprtimi usti poslušajo. So tudi avtoritativni in o njihovih besedah nihče ne podvomí. Polni so toplote in razumevanja za svojo okolico, a pričakujejo tudi, da jim toplino vračajo. Poleg te pa jim moramo dati tudi vso pomoč, ki jo potrebujejo. Včasih že malenkostne in drobne usluge dvigajo življenjsko voljo in bogatijo naš vsakdanji dan.

Ko praznujemo njihov teden, teden starejših občanov, jim želimo izraziti vse naše spoštovanje in ljubezen. Oni so bili tisti, ob katerih smo rasti, ki so nas vzgajali in nas končno sprejeli medse kot zrele ljudi. Pri svojem delu se niso nikoli utrudili. Njihovo življenje ni bilo lahko. Dve vojni sta šli z vso svojo strahoto mimo njih. Življenje je bilo včasih še težje kot danes. Boj za vsakdanji kruh pa neizprosno. Vendar sta jih volja in pogum gnala, da so premagovali marsikdaj težke ovire na svoji poti.

Ko se je sedaj njihovo življenje umirilo in ko so odstopili svoja delovna mesta drugim, sami pa nastopili zasluženi počitek, jim želimo, da bi bila jesen njihovega življenja čim bolj radostna. Ustvariti jim moramo razmere, ki jim bodo omogočile, da bo njihovo življenje lahko še vedno vsebinsko bogato. Tudi v da-

Izgubiti vid je tragedija, ki vzbuja strah in se je vsak boji. Kako ohraniti vid bi morala biti stalna skrb vsakogar izmed nas, preprečevati slepoto pa je ena izmed osnovnih dolžnosti zdravstvene oblasti v vseh deželah.

Na kakšni stopnji smo, kar se tega tiče, v Evropi? Poročila so ugodna iz več področij. Splošno upadanje nalezljivih bolezni, ki so

Varujmo vid - preprečujmo slepoto!

pogosto med povzročitelji slepote, ohranjajo vid milijonom ljudi: koze so izginile, redki pojavi te bolezni, zaneseni k nam z drugih kontinentov, so hitro zatrti. Gnojna vnetja očesnih veznic pri novorojenčkih — svojčas eden glavnih vzrokov slepote v Evropi — so se umaknila zaradi profilaktičnih metod po Crédéju in docela izginila po zašlugi antibiotikov. Tudi sifilis in tuberkuloza sta se umaknila in sta le še v redkokaterih primerih vzrok slepote.

Kljub uspehom, ki smo jih dosegli v boju proti trahomu in obenem z njim proti vnetjem očesnih veznic, te bolezni še vedno razsajajo po mnogih sredozemskih deželah. Ne bo jih mogoče izkoreniniti drugače kakor s splošnim izboljšanjem življenjske ravni in pa higijene okolja. Množični preprečevalni ukrepi koristijo vsaj toliko, da se bistveno zmanjša število oseb, ki bi jim te bolezni lahko ugrabile vid.

Če bi nam uspelo premagati trahom in z njim v zvezi vnetja očesnih veznic ter nesreče pri delu, ki jim posvečajo veliko skrb skoraj v vseh deželah našega območja, kateri od glavnih povzročiteljev slepote v Evropi bi nam še ostali, da se borimo proti njim? Statistike nam povedo, da sta med vsem prebivalstvom najbolj ogroženi dve skupini: otroci in stari ljudje. Preveč otrok se že rodi bodisi povsem ali delno slepih zaradi bolezni, ki jo je mati imela v nosečnosti, ali pa tudi zaradi prirojenega od prejšnjega nagnjenja (predispozicije). Pogostne so tudi nesreče, ki otroke oropajo vida: ravnanje s koničastimi predmeti, opekline, eksplozije, nevarne igre itd. Številne primere slepote pri otrocih, če izhajamo iz teh dveh glavnih vzrokov, bi lahko preprečili z ustreznimi ukrepi in s previdnim ravnanjem.

našnji naglici lahko malo zaustavimo korak in pogledamo, kako živijo tisti, ki jim veliko dolgujemo, ker so nam ustvarili današnje življenjske možnosti. Imejmo prijazno besedo zanje. Pomagajmo jim, če so v težavah. Ustvarimo jim tople dom, kjer ne bodo ničesar pogrešali. Vsi moramo biti velika družina, kajti čas beži. Razmere, ki jih danes ustvarjamo za druge, bodo že jutri sprejele nas.

Med starimi ljudmi, ki jih je zaradi napredne medicine in boljših življenjskih pogojev vedno več, število slepih iz leta v leto občutno narašča. Spremljevalki starosti sta predvsem dve bolezni: katarakta (siva mrena) in glavkom (zelena mrena). Vendar pa ju lahko uspešno pobijamo: katarakto s kirurškim posegom, glavkom pa s pravočasnim ugotavljanjem in zdravljenjem. Pozna-

mo še druge vzroke, katerih kvarni vpliv na vid lahko preprečimo ali pa ublažimo: sladkorno bolezen, tumorje, bolezni srca in ožilja.

Na ti dve skupini, ki sta med nami najbolj ogroženi, moramo usmeriti vse naše prizadevanje v preprečevanju, odkrivanju in zopetnem usposabljanju (readaptaciji).

Tu ne smemo pozabiti na važno nalogo, ki jo ima znanstveno delo. Raziskovanje očesnih bolezni, ki je prevečkrat zapostavljeno ali slabo dotirano, nam mora pomagati, da bomo kos premnogim boleznim, proti katerim smo doslej še brez moči.

Končno pa lahko še sleherni izmed nas tudi osebno doprinese svoj delež, da se olajša usoda tistim, ki ne poznajo svetlobe, in tistim najbolj nesrečnim med njimi, ki so stari, osamljeni in še bolj izolirani, ker so slepi.

Kako naj se hranimo?

Pravilna prehrana je osnova za zdravje in za vzdrževanje delovne sposobnosti. Nepravilna prehrana pa negativno vpliva na razvoj vsega naroda, na zdravje potomstva, na zmanjšanje psihološke kondicije in delovne sposobnosti ljudi, na življenjsko dobo človeka.

Nepravilna prehrana ima za posledico pomanjkanje vitaminov, mineralnih soli in beljakovin živalskega izvora. Tudi debelost, bolezen prebavilne prehrane, z vsemi posledicami: povišan krvni pritisk, obolenje jeter, sladkorna bolezen in druge, postaja vedno resnejši problem. In k temu moramo dodati še vrsto drugih bolezni, ki jih lahko smatramo za posledico nepravilne prehrane: čir na želodcu, na dvanajsterniku, slabokrvnost ter še vse infekcije izzvane z okuženo hrano.

Če sledimo današnje izsledke znanosti, je po priporočilih Zveznega zavoda za zdravje najprimernejša naslednja kategorizacija:

Za osebe, ki delajo sede, brez velikega napora mišičevja, je norma dnevno potrebnih kalorij 2800. V tej kategoriji so pisarniški uslužbenci.

Za osebe, ki delajo sede, pretežno ročno in pri tem aktivirajo mišice je dnevna norma 3200 kalorij. V tej skupini so prosvetni delavci, študenti, ki se ne ukvarjajo s športom in drugi.

Za osebe, ki delajo stoje ali med delom hodijo ali napredujejo mišice rok, je dnevna norma 3600 kalorij. V tej skupini so kirurgi, šoferji, traktoristi, sprevodniki, mehaniki, mesarji, natakariji, trgovsko osebje, gospodinje, železničarji, delavci v industriji.

Za osebe, ki opravljajo težko fizično delo, je dnevna norma 4500 kalorij pa vse do 5000 kalorij.

Pravilno se bomo prehranjevali, če bomo živili za dnevne obroke izbirali iz naslednjih skupin:

Živalske beljakovine, ki so

Drobni nasveti

■ Zgodi se nam, da se prismoji jed v ponvi. Razen tega da je jed uničena, je še težko očistiti ponev. Pomagala si bom tako, da pokrito ponev postavim za trenutek na mokro krpo. Ostanki prismojene hrane se sami lepo odlepijo.

■ Bovolje nikoli ne sladkajmo s sladkorjem, ki ni prej prekuhan. Šele potem, ko se tako imenovani sladkorni sirup shladi, ga primešamo bovoli. Pijača, ki je pripravljena z neprekuhanim sladkorjem, zgubi precej na okusu.

■ Tube s tekočim lepilom, kitom ali zobno pasto, ki jih ne moremo odpreti, pomočimo z vratom za kratek čas v vročo vodo. Pokrov potem zlahka odvijemo.

Poskusite!

PUNC: v četrt litra vode damo 40 dkg sladkorja, kuhamo, da se sladkor dodobra raztopi. Poberemo peno. Skuhamo četrt litra zelo močnega ruskega čaja, stisnemo dve limoni in dve pomaranči. Kuhanemu sladkorju dodamo precej čaj, sok pomaranč in limon ter četrt litra ruma. Vse zavremo in dodamo nekaj olupkov pomaranč in limon.

Punc moramo vedno servirati s pecivom — tokrat z jaježevimi upognjenici.

KROKARSKA SOLATA: Kuhan in olupljen krompir zrežemo, dodamo letno ali parliško salamo, zrezano na kolobarje ali kocke, dodamo kumarice, malo korenjčka, sol, poper, zmešamo z oljem in kisom ter dopolnimo z majonezo in gorčico.

v mleku, skuti, siru, jajcih, mesu in mesnih izdelkih in ribah.

Rastlinske beljakovine, ki so v kruhu, ovsenih kosmičih, krompirju, stročnicah in orehih.

Maščobe uporabljamo v obliki surovega masla, margarine, rastlinske masti in olja. Razen čistega vira maščob, so le-te še skrite v mesu, ribah, jajcih, mleku, siru, orehih in drugih živilih.

Vitaminski in rudninski snovi dajejo hrani šele pravo vrednost. V velikih količinah nam jih nudita presno sadje in zelenjava. Tudi mleko, surovo maslo, margarina, jajca in črn kruh so bogati teh dragocenih snovi.

Dnevno potrebne kalorije moramo pravilno porazdeliti med vsaj tri osnovne obroke. Z zajtrkom moramo zagotoviti organizmu 30—35 odst. dnevnih potrebnih kalorij, s kosilom 35 do 40 odst. in z večerjo 25 do 30 odst. dnevnih potrebnih kalorij.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

lenjsko ter ohromila vse politično delo na tem področju.

Gledali so, kako gorijo hiše in kako se krhajo zidovi utrd. Cerkevni zvonik je spominjal na osamljeno bilko, ki ji je cvet odgriznila žival. Tudi na cerkveni strehi so zevale luknje. Plameni so se razbohotili in dim se je dvigal visoko v nebo.

„Imenitno gre, Skala,“ je udaril Novljan po plečih svojega namestnika.

Skala, ki je prevzel od Novljana vodstvo korpusa, se je zaverovano smehljaj občutil, da večina nima vedno prav in da je včasih dobro, če trmasti posamezniki vztrajajo pri svojih sklepih. Ves štab korpusa z divizijskim vodstvom, Novljanom in pomočnikom komisarja glavnega štaba vred se je bil oprijel zamisli, da bi izvedli nočni napad, brez katerega si partizanske vojske niso znali predstavljati. Skala in načelnik štaba korpusa Kajtimir pa sta vztrajala, da bi napadli podnevi. Premoč v topništvo, sta menila, lahko izkoristijo samo podnevi, s presenečenjem, saj je sovražnik trdno prepričan, da bodo napadli ponoči; če napadejo podnevi, bo sovražnik zavoljo živčne napetosti do jutra že hudo utrujen.

Rudi Avbelj, pomočnik komisarja glavnega štaba, je bil prepričan, da bodo tokrat sovražnika doleteli, kot se spodobi. Tudi drugi so bili tega mnenja. Turjak se ne bo več ponovil. Iz širokosrčnosti — pri čemer je prednjačil Kidrič — so takrat spustili vse zajete belogardiste, ki niso bili zločinci. Potem pa so pomiloščenci ušli nazaj ter postali največji zagrizenci in krvoloki. Rudi je prinesel korpusu navodila, naj brezpogojno oslone na osvobojenem ozemlju neposredno v zaledju Trsta in obračuna z belimi, ki mu udarjajo v hrbet. To je pomenilo, da morajo to oporišče zavržati z zemljo. Postojanka je bila namreč na sila važni točki, saj so Nemci hoteli vzpostaviti zvezo po asfaltirani cesti med Idrijo in Vipavo in presekati osvobojeno ozemlje

na dvoje. Za belogardiste je bil Črni vrh most, odskočna deska za širjenje na Primorsko. Partizanom pa je ta predel tedaj pomenil prav toliko kakor voda, kruh, strelivo in obutev.

Vas v dolini je gorela in se spreminjala v ruševine. Obojestransko sovražstvo se je zgostilo do meje razsodnosti. Ob ugaslih očeh z grmovjem zaraslega bunkerja je slonel načelnik štaba Kajtimir nad zgrnjenimi specialkami in z znamenji različnih barv skiciral razvijanje položaja. Minili sta bili že skoraj dve leti, odkar ga je glavni štab poslal na Primorsko. Njegove dolžnosti so se vrstile od poveljstva odreda do komandanta divizije. Vodil je boje po vsej pokrajini, se odlikoval na legendarnem pohodu z divizijo v Benečijo ter prodril najgloblje na zahod — prav do skrajnih meja slovenskega življa.

V boju za Črni vrh je sodelovalo pet brigad. Zavoljo bližine nemških postojank je bilo računati na skorajšen udar v hrbet napada. V daljavi je pokalo — Nemci so bili že na poti. Obroboje Trnovskega gozda je zavarovala Kosovelova brigada. Notranjski belogardistični rajon so zapirali vojskovci. Nad Godovičem, od koder je bilo slišati topovsko in minometalsko streljanje, pa so bili prešernovci. Bazoviška brigada je obkrožila močno in nevarno posadko v Idriji.

Ob 8.05 je Kajtimir zabeležil konec artilerijske priprave in začetek napada Gradnikove brigade.

Ko so topovi obmolknili, je bilo nekaj hipov vse turobno tiho. Sonce se je dvignilo iz za notranjskih hribov ter presvetilo oblake prahu in štrene dima. Z opazovalnice štaba korpusa je šinila v ostrem loku zelena raketa in zatrepetala v sivini.

Bataljoni Gradnikove brigade so se dvignili v napad. Kot bi rastle iz zemlje, so se dvigali, tekli, padali in streljali. Strelska veriga je že v prvem naletu prodrla v goreče ob-

roboje vasi in zavzela prve hiše. Rohnenje topov je zamenjalo silovito regljanje pehojnega orožja. Kriki „hura“ „juriš“ so naznanili, da se je v vasi začel boj prsi ob prsi.

Blisk je bil v prvem valu napadalcev; prodrli so v skupino hiš, ki niso bile pod topovskim ognjem. Beli so nažigali iz kletnih oken in s streh. Streljali so tudi domačini, celo ženske. Topništvo je bilo zažgalo nekaj utrd in hiš, bunkerjev pa ni porušilo. Napadalci so se znašli pod silovitim ognjem mitraljezov in pušk.

Bataljon Gradnikove brigade, ki mu je bil dodeljen tudi udarni minerski vod Vojkove pod Tušarjevim vodstvom — z njim pa sta bila tudi Tomo in Blisk — je podil sovražnika dalje v vas. Tušarjevi minerci so s plastikom rušili hišo za hišo.

Spremljal jih je korpusov filmski snemalec Čoro, ki se je nepretrgano tresel, da ne bi njegove kamere zadela krogla. Zavzeli so hišo nasproti skupine utrd, od koder se ni dalo več naprej. Od tod so podpirali napad bombaških skupin — te so skušale osvojiti velik bunker, ki je zapiral pot v vas. Žvižgajoči izstrelki so krušili omel, Čoro pa je slonel ob oknu in smenal skojevce, ki so se kot črvi plazili po prahu, skakali iz lijakov in lijak in se bližali žičnim oviram. Vodila sta jih brigadni obveščevalci Zmaj in komandant Tarzan, ki sta kričala in jih hrabrila na vse grlo. Imeli so precej ranjenih. Bunkerja, ki je bil obdan s trojnimi pasovi ovir, pa niso mogli zavzeti.

Bliska je navdala uničevalna mrzlota. Sloneč na oknu je pošiljal rafal za rafalom v sovražnikove line in ščitil Tušarjeve minerce, ki so zaminirali hišo, iz katere so beli metali bombe — toliko da niso ubili bataljonskega poveljnika Suliča. Stena zgradbe se je preklala na dvoje, iz slomena je bruhnil plamen, ki je kmalu zajel tudi hlev. Živina je živa gorela, njeno tuljenje je še povečalo grozo teh trenutkov. (Nadaljevanje prihodnjik)

za oddih in razvedrilo

ERSKINE CALDWELL

Zdaj je prepozno

Ni drugega izhoda. Ne morem več živeti. Tega mučenja ne zdržim več. Poročena sem že dve leti in nihče ne bi bil boljši od mojega moža Raya. Srečna sem, ker je on edini mož, v katerega sem se resnično zaljubila. Nikdar ne bi mogla nikogar tako ljubiti, kot ljubim Raya. Toda dve leti živim v strašnem trpljenju, ki ga ne morem več prenašati.

Jaz sem kriva vsega. Ray tega niti ne ve. Samo jaz sem vsega kriva.

Dve leti sem dan in noč razmišljala, kako bi pregovorila Walterja Greenwayna, da bi mi pomagal. Ray ne morem več varati. Na kolenih sem prosila in rotila, toda Walter me ni hotel uslišati. Grozil mi je, da bo vse povedal Rayu. Ray pa bi me potem takoj zapustil. Ljubim ga in vse bi storila, samo da bi ostal pri meni. Toda varati ga ne smem. Kako grozljivo je vse tisto, kar se je zgodilo.

Pred štirimi leti, ko sem bila stara šele trinajst let, sem bila zaposlena v Walterjevi pisarni. To je bilo dve leti pred poroko z Rayem.

Walter, moj delodajalec, je stanoval v isti stavbi v tretjem nadstropju. Vedno se je lepo oblačil in visok in vitek je pritegnil pogled marsikatero ženske. Tudi meni je ugajal in večkrat sem se vprašala, kaj bo, če se bom res zaljubila.

In zgodilo se je. Nekajkrat tedenko sem šla v njegovo stanovanje, ko sem končala z delom. Včasih sem tam preživela vso noč, namesto da bi se vrnila domov k materi in sestri. Rada bi se poročila z njim. On pa tega sploh ni omenjal, čeprav mi je velikokrat govoril, da sem lepa, da bi bila primerna za največjega izbirčnega in da mu ugajam bolj kot katera koli njegovih prejšnjih znank.

Prvo leto, dokler še nisem poznala Raya, sem hodila z Walterjem tudi na vikende. Bila sem srečna, ker sem spoznala, kako je bilo moje dotedanje življenje osamljeno. Bil je prvi mož, ki me je v svojem življenju, bil mi je všeč in v najini zvezi nisem videla ničesar slabega. Upala sem, da se bom prej ali slej z njim poročila in vedno, ko sva bila skupaj, sem čakala, kdaj mi bo ponudil zakon.

Walter, sem ga vprašala neke noči. So že vsi tvoji bratje in sestre poročeni?

Vsi trije imajo svoje družinsko gnezdece, dušica, se je nasmehnil. — Toda jaz sem drugačen. Rajši vse to samo opazujem.

In želiš, da bi bilo tako tudi med nama, Walter?

Seveda, ljubica, je poudaril. — Tako želim.

Čez leto dni sem srečala Raya. Že en teden me je prosil za roko. Bil je nežen, plemenit in pozoren. Vedela sem, da sem srečala pravega moža. Ni bil lep kot Walter in ni imel toliko denarja za lepe obleke, toda bil je najprivlačnejši možki mojega življenja. Delal je pri neki zavarovalnici in upal je, da bo čez nekaj let lahko vzdrževal dva človeka, kasneje pa še več. Vedela sem, da želi imeti otroke. Tudi jaz sem jih želela. Dogovorila sva se, da bom delala še do poroda. Takrat je bil star osemindvajset let in prizadeval si je, da bi čez dve leti postal direktorjev pomočnik.

Ko sem povedala Walterju, da se bom poročila, je dejal, da to lahko storim. Hkrati pa je poudaril, da bom še vedno pripadala njemu in da upa, da bom tudi v prihodnje prihajala v njegovo stanovanje. Bila sem prepričana, da se šali in poročila sem se. Na poročno potovanje sva šla na Florido. Bila sem presrečna in povsem sem pozabila Walterja in njegove besede.

Prvega dne po vrnitvi v pisarno, po čudovitih dneh, ki sem jih pre-

živela z Rayem, mi je Walter dejal, naj ga popoldne počakam v njegovem stanovanju. Jokala sem in ga prosila, naj vendar razume, da ljubim Raya in da ga ne bom varala. On se je temu smejal in se šalil, kasneje pa se je razjezil in mi zagrozil, da bo vse povedal Rayu. Takrat bi morala

biti odločna in enostavno oditi. To bi bilo brez dvoma najpametneje in vsega bi bilo konec. Ali pa bi morala sama povedati Rayu o svojih zvezah z Walterjem. Mislim, da bi me Ray takrat razumel in mi oprostil, ker sva se resnično ljubila. Lahko bi tudi pustila delo v Walterjevi pisarni in si poiskala drugo. Toda Walterja sem se bala. Bala sem se, kaj bi se utegnilo zgoditi, če ga ne bom ubogala in po delu sem res odšla v njegovo stanovanje.

Nalil mi je pijače in dolgo sva strmela drug v drugega. Bilo je toplo poletje. Razmišljala sem o Rayu in hišici, ki sva jo najela. Videla sem ga, kako me čaka in vedela sem, kako hudo bi mu bilo, če bi vedel, zakaj me še ni. Zajokala sem.

Walter me je objel in poljubil. Hotela sem se mu upreti, toda vse to bi bilo zaman. Navadil se je, da ga ubogam, jaz pa sem bila tako nebojčna in nesrečna, da se sploh nisem upala upreti. Ko sem odprla oči, je bil že mrak. Dolgo sem ležala in jokala.

Kasneje sem slišala Walterja:

— Ti nisi dekle, ki bi lahko prekinilo vse, kar je bilo med nama. Preveč dobro se pozna. Tako lahko živiva večno, se zaveš tega?

— Ne vem. Ne vem, — sem jokala. — Vem samo to, da bi rada odšla. Prosim te, pusti me, Walter.

— Zdaj si vznemirjena, ljubica. Umiri se in vse bo dobro.

— Povedala bom Rayu. Vse mu bom povedala.

— Kar povej. Pa veš, da bo potem vsega konec med nama? Najprej dobro premisli. Popij še nekaj.

Vrnila sem se šele ob desetih zvečer. Zelela sem Rayu vse priznati in ga prositi za pomoč in razumevanje. Takoj je opazil, da sem žalostna in skrbno me je gledal ter čakal, kaj mu bom povedala. Vzel me je v naročje in me čvrsto objel. Jaz pa nisem imela poguma, da bi mu povedala resnico. Ves čas so bile pred menoj Walterjeve grožnje in bala sem se, da se Rayu ne bi kaj hudega zgodilo. Vedela sem, da je Walter nekoč v prepiru ubil človeka in to zaradi ne-

ke ženske in bala sem se, da se tudi Rayu ne bi kaj takega zgodilo.

In tako sem dve leti odhajala k ljubimcu, kadar je to želel. To pa je bilo vsaj enkrat na teden, včasih tudi dvakrat ali trikrat. Ray pa je verjel, da delam v pisarni, in prepričana sem, da ni niti enkrat v to podvomil.

Njegova velika želja je, da bi imela otroka, jaz pa želim, da bi se rešila Walterja. Moj mož je postal direktorjev namestnik in zasluži več kot nekoč. Že večkrat mi je dejal, naj ostanem doma. Iz noči v noč, ko sem ležala ob Rayu sem mislila, da bo tudi Walter že enkrat srečal žensko, ki ga bo tako prevzela, da bo pozabil name. Toda še vedno trdi, da sem najstrastnejša ženska, in me ne more pustiti. Zdaj pričakujem otroka in ne vem, kdo je njegov oče: Ray ali Walter. Raya ljubim in ne morem mu lagati. Dokler bom živa, bom zaradi tega trpela.

Zdaj je prepozno, da bi spet prosila Walterja, naj me pusti. Rodila bom in nikoli ne bom vedela, čigav je otrok.

A n e k d o t e

Znameniti pianist Arthur Rubinstein ni sorodnik bankirja Sergija Rubinsteina, a njune življenjske poti so se pogosto križale.

Ko je bil pianist še samec, je živel precej časa v pariškem hotelu „Majestic“. Na naslov: Rubinstein, Majestic, Paris je prihajalo mnogo brzojavk, ki jih je zaradi nepopolnega imena uprava dostikrat izročila nepravemu.

Nekega dne je prišel Sergij Rubinstein s kupom brzojavk k Arthurju in mu rekel: „Mojster, lepo vas prosim: prepričajte mojo ženo, da ne poznam nobene Marije v Benetkah, nobene Elze v Pragi in nobene Margarete v Bukarešti!“

„Prav rad,“ je odvrnil pianist in prav tako izročil soimenjaku sveženj brzojavk, „vi pa zato dopoveste mojim sorodnikom, da nimam treh milijonov dolarjev v neki ameriški banki in še 20 milijonov frankov v neki švicarski banki.“

V začetku svoje kariere je bil nemški igralec Emil Jannings angažiran v nekem provincijskem gledališču. Na vajah ni in ni mogel zadovoljiti režiserja. Stalno ga je prekinjal in se drl nanj: „Ne tako mlačno! Na vašem obrazu se mora videti, da nekaj mislite!“ Jannings je nekajkrat ponovil isti prizor in se trudil, kolikor je mogel, ko pa ga je režiser spet prekinil in mu jezno rekel: „Mislite nekaj, vam trobim že ves čas!“, je Janningsa minilo potrpljenje in zabrusil je režiserju „Dragi gospod, ko bi vedeli, kar že ves čas mislim, bi že zdavnaj tekli k svojemu advokatu!“

Charlie Chaplin je nekoč proglasil vse ljudi za psihopate in dejal potem v pogovoru Georgesu Simenonu: „Tudi naju dva prištevam zraven. Le da imava midva nezaslišano srečo in veva, kako se morava braniti, ko začutiva prve znake krize: jaz začnem snemati film, vi pa napišete knjigo. Tako sva si našla svoje osebno zdravilo in ni se nama treba zatekati ne k psihiatru ne k psihoanalitiku. Najlepše pri tem pa je, da nama to še plačajo.“

V ŠOLI

Učitelj: Mihec, imenuj mi kak šlovesniški organ!

Mihec: Oko, gospod učitelj.

Učitelj: Dobro, Boris, zdaj pa til Boris: Oko.

Učitelj: To je že Mihec povedal.

ZA DOBRO VOLJO

Boris: Toda jaz sem mislil na drugo oko, gospod učitelj.

PRAVIČNO

Boris: Gospod učitelj, Mihec in jaz sva našla šiling, ki ga je zgubila Meta. Učitelj: Upam, da sta bila poštena. Mihec: Seveda, vsak je dobil 50 grošev.

KAJ JE KRAVA!

Kmet je gnal kravo po pločniku. „Tu je samo za pešce!“ ga je opomnil policaj.

„Mar je moja krava avto?“ se je zresnil kmet.

„Prav, pa se obrnite tja!“

Po petnajstih minutah razgovorov in molčanja, po sedmih zvezah, ki jih ni bilo mogoče dobiti, in štirih, ki so se posrečile, se je tajnica odkašljala in mi začela razlagati:

„Najprej sem dobila ...“

„Povejte mi raje, kako se je stvar končala!“

„Takole je: napisati moram nalog v šestih izvodih. Sama imam belo rumeno in rdečo tiskovino, pri vas pa bom dobila še modro, ze-

GEORGE COURTELIN

En sam žebliček

leno in sivo. Ko bo nalog natipkan, bom poslala beli izvod tehničnemu biroju, rumeni bo šel v naš arhiv, rdeči v tehnično sekcijo, modri v tehnični servis, zelenega bo dobil človek, ki bo prišel zabit žebliček, sivi pa bo ostal v vašem osebnem arhivu.“

„Le kaj bo počel z nalogom tehnični biro, če

pa pravijo, da nimajo nobene zveze z nami? Kar pa se tiče mojega izvoda, ga mirno lahko vržete vstrani!“

„V tehničnem biroju je glavni arhiv za popravila in zato jim ga moramo poslati. Razen tega moramo poslati še predračun del. Mislim, da delovni čas in material ne bosta nanese več kot deset frankov. Žebliček kakoga pol franka, a ...“

„Že v redu, napišite deset frankov in hitro pošljite nalog, da bo slika še danes visela.“

○

Čez štirinajst dni so vkorakali v mojo pisarno trije delavci. Prvi je nosil lestev, drugi kladivo in nekaj žebličkov (za vsak primer), tretji pa je nosil zeleni izvod naloga, da bi ga izročil možu s kladivom, ko bo preveril, če je žebliček v redu zabit.

„Kaj pa nameravate obesiti in kam, gospod minister?“ me je vprašal človek z zelenim nalogom.

„Tole sliko, tja!“

„A tako! Lestev nam torej ni potrebna. Jules, lahko greš. Alain, nastavi žebliček tja in ga udari s kladivom. Kavelj ne bo potreben, ker je slika lahka. Tako. Narejeno. Menda niste dolgo čakali na nas?“

„Štirinajst dni.“

„Uh, uhl! Le zakaj niste poslali nekoga, na primer gospodične Destin, naravnost k meni. Naredil bi vam to v nadurah dosti prej.“

ŠPORTNI VESTNIK

STENS 73: ŠVEDSKA SVETOVNI PRVAK V SARAJEVU

Prejšnji četrtek se je v Sarajevu pričelo svetovno prvenstvo v namiznem tenisu. 32. svetovno prvenstvo z imenom STENS 73 bo trajalo do nedelje 15. aprila. Na slavnostni otvoritvi se je zbralo nad 800 igralcev iz 68 držav, spremlja jih pa 550 dopisnikov. To je doslej največji namiznoteniški šampionat, kar jih je bilo doslej prirejenih.

Kako bodo podeljene kolajne: Kitajska, ki je bila leta 1967 in 1969 odsotna, je leta 1971 v Nagoji na Japonskem osvojila kar štiri zlate kolajne. Zaradi tega velja tudi letos Kitajska za najresnejšega kandidata v najboljši skupini. Dve zlati kolajni sta šli v Evropo, ko je v Nagoji postal Šved Stellan Bengtsson svetovni prvak in ko sta tam dobila največje odličje Madžara Tibor Klampar in Ištvan Jonyer v dvojici. V Nagoji je osvojila tudi Japonska zlato kolajno: ženska ekipa.

V Sarajevu je jugoslovanska moška ekipa imela izglede na dobro mesto, vendar jih je zapravila že v prvih tekmah. Izgubila je proti Češkoslovaški 2:5 in proti Sovjetski zvezi 2:5. Jugoslavija je zmagala proti Angliji, proti Franciji in proti ZRN. S tem se je uvrstila v drugo finalno skupino, kjer tekmujejo za mesta 5. do 8.

Veliki finale moških reprezentanc je bil v ponedeljek, kjer so igrali za mesta 1. do 4. Možnosti za prvo mesto so imeli tako Evropejci kot tudi Azijci. Veliko presenečenje je bilo perfektno: švedska moška ekipa, ki je v odločilni tekmi premagala Japonsko, je postala svetovni prvak (Kjell Johansson, Ingemar Wikström in Stellan Bengtsson). Avstrijska moška ekipa je zasedla 13. mesto in hkrati zdrsnila v slabšo skupino.

Ostali podatki in rezultati ob uredniškem zaključku še niso bili znani.

SP V MOSKVI: POLJSKA V SKUPINO B!

V Moskvi se je ta teden nadaljevalo 39. svetovno prvenstvo v hokeju na ledu. Velikih presenečenj ni bilo pričakovati, vendar lahko štejemo drugi poraz Čehoslovakov za senzacijo. Sploh lanski svetovni prvak iz Češkoslovaške na letošnjem hokejskem turnirju ne dosega stare forme, tako da ima dosti opravka tudi s slabšimi nasprotniki. Po vsej verjetnosti bo ob koncu ostalo le še eno moštvo, ki bi prišlo v poštev za lovoriko, in prav to moštvo je za svetovno prvenstvo pripravljeno tako kakor še nikoli: Sovjetska zveza. V borbi za obstoj v skupini A je padla predodločitev, ko je Zvezna republika Nemčija premagala v hudi borbi Poljsko z 4:2. Oglejmo si še rezultate, ki so deloma iz prvega kola, deloma iz drugega:

Sreda: Švedska - ZRN 8:2 (1:1, 4:0, 3:1)
Finska - Poljska 5:0 (2:0, 1:0, 2:0)
Četrtek: Sov. zv. - ČSSR 3:2 (1:1, 1:0, 1:1)
Šved. - Finska 3:2 (0:1, 0:0, 3:1)
Petek: ZRN - Poljska 4:2 (1:2, 2:0, 1:0)
Sobota: ČSSR - Finska 4:2 (3:1, 1:1, 0:0)
Sov. zv. - Šved. 6:1 (4:0, 2:1, 0:0)
Nedelja: Poljska - ČSSR 1:4 (0:1, 0:2, 1:1)
Sov. zv. - ZRN 18:2 (9:1, 2:0, 7:1)
Poned.: Šved. - Poljska 7:0 (1:0, 2:0, 4:0)
Finska - ZRN 2:1 (0:0, 0:1, 2:0)
Torek: ČSSR - Švedska 3:3 (1:0, 1:2, 1:1)
Sov. zv. - Finska 9:1 (3:0, 3:1, 3:0)

V NEDELJO PROTI GOSPEJ SVETI

Nogometno moštvo Slovenskega atletskega kluba preteklo nedeljo ni igralo prvenstvene tekme. Zaradi slabih vremenskih razmer je bila tekma med Zweinitzom in SAK odpovedana. Naslednja prvenstvena tekma bo na domačih tleh ob Koschatovi cesti dne 15. aprila ob 15. uri, nasprotnik slovenskega moštva pa bo nogometno moštvo Gospe Svete. V predigri bodo tekmovali mladinci Slovenskega atletskega kluba in ASK.

Nekaj rezultatov: Št. Janž - Škofiče 0:1, Bilčovs - Kostanje 2:3, Važenberk - Globasnica 2:1, Ruda - Šmihel 3:4.

KOTMARA VAS IGRA V SLOVENIJI

Nogometno moštvo Kotmare vasi se bo na povabilo TVD Partizan iz Šmartnega ob Paki 23. junija udeležilo mednarodnega nogometnega turnirja, kjer bo sodelovalo tudi angleško nogometno moštvo FC Cheltenham Rangers iz Manchesterja. NK Šmartno se uspešno udeležuje nogometnega prvenstva vzhodne conske lige, kjer zaseda prvo mesto in velja za najresnejšega kandidata za vstop v slovensko nogometno ligo. Kotmara vas in Šmartno že dalj časa vzdržujeta prijateljske stike, ki se zrcalijo v medsebojnih prijateljskih nogometnih tekmah.

KPD Globasnica vabi ob 70-letnici na tedenski kulturni festival

V nedeljo 29. aprila ob 15. uri: Drama dr. Metoda Turnška „Kralj Samo“; režija Hudi Anita.
V ponedeljek 30. aprila ob 19.30 uri: Zabavni koncert za mladino.
V torek 1. maja ob 14.30 uri: Mladinski barvni film „Kekec“; ob 19.30 uri: Sodobna ameriška komedija Simona Neila „Zares čuden par“; režija Hudi Anita.
V četrtek 3. maja ob 19.30 uri: Diskusija o kulturnem delu koroških Slovencev.
V petek 4. maja ob 19.30 uri: Koncert narodno zabavne glasbe — ansambel Dobri znanci in sestre Potočnik.
V soboto 5. maja ob 19.30 uri: Koncert — pojejo Fantje iz Podnarta, igra godba na pihala „Gorje“, recitirajo člani Delavske univerze Radovljica.
V nedeljo 6. maja ob 10. uri: Odkritje spomenika Franca Ledra-Lesičjaka; ob 10.30 uri: Promenadni koncert, igra Godba na pihala „Gorje“; ob 15. uri: Slavnostna akademija. Sodelujejo zbor „Edinost“ iz Pliberka, zbor „Danica“ iz Št. Vida in godba na pihala „Gorje“.
Zvečer: ples, igra ansambel „Kmetci“ iz Ptuja.
Vse prireditve bodo v novi dvorani pri Šoštarju v Globasnici.
Za obisk vseh predstav popust pri vstopnini.
Vstopnice se dobijo v pisarnah KKZ in SPZ v Celovcu in v hranilnici v Globasnici.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

SOBOTA, 14. 4.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.55 Glasbeni mozaik — 7.55 Naš hišni vrt — 8.05 Družinski obzorik — 10.00 V žarišču — 10.45 Naša lepa domovina — 13.45 Voščila — 15.00 Koroški roman „Eva in Kristof“ — 17.10 Pisano sobotno popoldne — 18.00 Deželni razgledi — 18.35 Mala solistična parada — 19.05 Koračnice — 19.50 Note in beležke — 20.10 Srečanje iz alpskih dežel — 22.20 Plesna glasba po naročilu.
NEDELJA, 15. 4.: 6.10 Igra na orgle — 8.15 Kaj je novega? — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.05 V ogledalo mestnega gledališča — 14.30 Voščila — 16.00 „Lev ne tuli več“, Igra — 18.00 Lugano brez maske — 19.00 Nedeljski šport — 19.40 Deželni razgledi — 20.10 Avstrijska rallye — 21.15 Zadnja postaja Dunaj.

PONEDELJEK, 16. 4.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 8.05 Oddaja za starejše ljudi — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 „60 minut“ — 11.03 Ljudske viže — 13.30 Na obisku pri koroških godbah na pihala — 14.30 Knjižni kotiček — 16.30 Za otroke — 17.10 Kaj radi slišimo... — 17.56 Oddaja kmetijske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.05 Od melodije do melodije — 19.50 Note in beležke — 20.10 Zveneči operetni vodič — 21.00 Čarovniki v Kongu — 21.30 Iz avstrijskega glasbenega ustvarjanja.

TOREK, 17. 4.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Zabavna glasba — 11.03 Ljudske viže — 14.30 Dom in šola — 15.00 Ljudska glasba iz štajerske — 16.30 Za otroke — 17.10 Avstriji o Avstriji — 17.50 Oddaja sindikalne zveze — 18.00 Deželni razgledi — 19.50 Note in beležke — 20.10 Kaj rad slišim — 21.10 Koncert ljudske pesmi.

SREDA, 18. 4.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Zabavna glasba — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Glasbeni avtogrami avstrijskih skladateljev — 11.03 Ljudske viže — 13.30 Na obisku pri koroških zborskih — 15.00 Iz mape naših skladateljev — 16.30 Operetne melodije — 17.10 V dunajski kavarni — 17.56 Oddaja združenja industrialcev — 18.00 Deželni razgledi — 19.35 Za prijatelja planin — 19.50 Note in beležke — 20.10 „Lev ne tuli več“, Igra — 21.30 Zvezne deželne poročajo: Koroška.

ČETRTEK, 19. 4.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Ljudska glasba — 8.05 Za ženo — 9.00 „Otroška modrost“ — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 „Ko je šel naš gospod na Oljsko goro“ — 11.30 Duhovne ljudske pesmi iz Koroške — 13.30 Zabeleženo na koroških cestah — 14.30 Iz notne mape avstrijskih skladateljev — 15.00 Zborovska glasba — 17.10 Glasba za veliki teden — 18.00 Deželni razgledi — 19.05 Avstrijske godbe na pihala — 21.00 Iz graškega glasbenega življenja.

PETEK, 20. 4.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 7.00 Zborovska glasba za veliki petek — 9.45 Igra na orgle — 10.00 Avstrijski velikonočni običaji — 13.30 Igra na orgle — 14.30 Zalujte in jokajte angelski zbori... — 17.10 Igra na orgle — 18.00 Deželni razgledi — 19.05 „Križev pot“ — 20.10 Ljudski pasijon v Avstriji — 21.00 „Z roko naslikano“.

AVSTRIJA I

SOBOTA, 14. 4.: 16.30 Za otroke — 16.55 O poklicih — „Prodajalec“ — 17.00 Za družino — 17.25 Klub seniorjev — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Novo v kulturi — 18.55 Oddaja Heinza Conradsa — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Osem po osmi — 22.05 Šport — 22.35 Čas v sliki — 22.40 Patrujla na zahod, film.

NEDELJA, 15. 4.: 12.00 Svetovno hokejsko prvenstvo — 16.30 Za otroke — 16.40 Konec gradu Robinswalde — 17.05 Moj prijatelj Ben — 17.30 Za družino — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Gore in zgodbe — 18.30 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.40 Šport — 20.15 SMOG — 21.55 Šport.

PONEDELJEK, 16. 4.: 18.00 Teletest — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Stan Laurel in Oliver Hardy — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Jason King — 21.10 Poštni predal 7000 — 21.25 Ponedeljski teleshport — 22.25 Čas v sliki.

TOREK, 17. 4.: 18.00 Reportaža o potapljaških okoliščinah — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 To je moj svet — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Srečanje med živalmi in človekom — 21.05 Sestanek neporočenih.

SREDA, 18. 4.: 12.30 Ponedeljski teleshport — 16.30 Za otroke — 17.10 Risati — slikati — oblikovati — 17.35

Za mladino — 17.55 Vodne ceste — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Televizijaka kuhinja — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Horizonti — 21.05 Saga o Forsythih — 21.55 Čas v sliki.

ČETRTEK, 19. 4.: 11.30 Klub seniorjev — 18.00 Meditacija na veliki četrtek — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Športni mozaik — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Za konec tedna — 19.25 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Report v rdeče-belo-rdeče — 21.15 Ne hvala — ne strah — 22.40 Čas v sliki.

PETEK, 20. 4.: 17.30 Evangeljska maša na veliki petek — 18.25 Otrokom za lahko noč — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.25 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Kristusovo Irljenje — 21.30 Handel-ov koncert na orgle — 22.00 Čas v sliki.

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 14. 4.: 9.05 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 15. 4.: 7.10 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 16. 4.: 13.45 Informacije — Veliki teden v šegah in navadah.

TOREK, 17. 4.: 9.30 Srečanje na Kalvariji — 13.45 Informacije — Šport — Otroci, poslušajte!

SREDA, 18. 4.: 13.45 Informacije — Playback — Za našo knjižno polico.

ČETRTEK, 19. 4.: 13.45 Informacije — Naš dom ob praznikih.

PETEK, 20. 4.: 13.45 Informacije — Glava s trnjem kronana.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 4.30 Dobro jutro — 5.30 Danes za vas — 5.45 Informativna oddaja — 6.00 Jutranja kronika — 6.30 Informativna oddaja — 7.25 Pregled sporeda — 7.45 Informativna oddaja — 10.00 Danes popoldne — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Dogodki in odmevi — 16.00 Vaak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.00 Lahko noč otroci — 19.10 Obvestila — 19.30 Radijski dnevnik — 23.05 Literarni nokturno.

SOBOTA, 14. 4.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski teden — 9.35 Godala v ritmu — 12.40 Po domače — 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji — 15.40 Pojo naši operni pevci — 16.00 „Vrtljak“ — 17.10 Z ansamblom Cauda Bolling — 18.15 Dobimo se ob isti uri — 19.15 Z ansamblom bratov Avenik — 20.00 Spoznavajmo svet in domovino — 21.15 Melodije za razvedrilo — 22.20 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in besedo v novi teden.

AVSTRIJA II

SOBOTA, 14. 4.: 16.15 Saga o Forsythih — 17.05 Deklica in črni žrebec — 18.30 „Vesel dogodek“ — 18.55 Glasbena poročila — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 21.40 Čas v sliki.

NEDELJA, 15. 4.: 12.00 Svetovno prvenstvo v namiznem tenisu — 15.30 Svetovno hokejsko prvenstvo — 19.00 Svetovno prvenstvo v konjskih dirkah — 19.30 Čas v sliki — 19.40 Novo v kulturi — 20.10 Vzgoja — 20.15 Ali poznate melodijo? — 21.15 Iz medicinske šole — 21.45 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 16. 4.: 18.30 Boj za preživetje — 19.15 Kolčine — oblike — razmerja — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Novo staro mesto — 21.10 Iz delavnice filmske akademije — 21.40 Galerija — 22.05 Telereprize.

TOREK, 17. 4.: 18.30 American Life and Literature — 19.00 Previden biti — pravočasno spoznati — zdravi — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Glasbena oddaja — 21.05 Raziskovanje raka danes — 21.50 Telereprize.

Sreda, 18. 4.: 18.30 Zemljevid — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Enalindvajset — 21.00 Vstaja v varšavskem getu — 21.45 Telereprize.

ČETRTEK, 19. 4.: 18.30 Mesto dela zgodovino — 19.00 Albrecht Dürer — Slavnost rožnega venca — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Šport — 20.15 Izvoljen v Jeruzalem — 21.10 Za konec tedna — 21.15 Erik Brauer — 22.15 Telereprize.

PETEK, 20. 4.: 18.40 Skrivnosti morja — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Šport — 20.15 Film za veliki petek — 21.45 Telereprize.

PEŠCI V PROMETU:

„Rešilni ovinek“ lahko reši življenje

Več kot 700 mrtvih pešcev na leto, to je skoraj tretjina vseh smrtnih žrtev, ki jih vsako leto zahteva promet. Ob tej številki bi se morali pešci zavedati, da se pri prečkanih cestah nedvomno splača napraviti majhen ovinek ter čisto prečkati na posebej v ta namen predvidenem in označenem „prehodu za pešce“. Ta majhni „rešilni ovinek“ lahko reši življenje!

Pravilnemu zadržanju pešcev v cestnem prometu posveča posebno pozornost tudi kuratorij za varnost v prometu, ki je v ta namen pripravil naslednje opozorilo:

NEDELJA, 15. 4.: 6.00 Dobro jutro — 6.50 Danes za vas — 8.05 Radijska igra za otroke — 8.42 Skladišča za mladino — 10.05 Še pomnite, tovariši... — 10.25 Pesmi borbe in dela — 10.45 Voščila — 11.50 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba — 13.50 Z domačimi ansambli — 14.05 Popularne melodije — 15.45 Nedeljsko športno popoldne — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 Zaplesite z nami — 23.15 Jazz za vse.

PONEDELJEK, 16. 4.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravlic in zgodb — 9.20 Z velikimi zabavnimi orkestri — 12.10 Sulta in burleska — 12.40 S tujimi pihalnimi godbami — 14.30 Voščila — 15.40 Z našimi simfoniki v svetu lahke glasbe — 16.40 Zvoki in barve orkestra Berlinskega radia — 17.10 Ponedeljkovo glasbeno popoldne — 18.15 Zabavni zvoki iz vzhodno-evropskih dežel — 19.15 S triom Franca Baharja — 20.00 Operni koncert — 21.30 Tipke in godala — 22.15 Za ljubitelje jazz — 23.15 Popevke se vrstijo.

TOREK, 17. 4.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Slovenske narodne — 12.10 Klavirske skladbe — 12.40 Z domačimi ansambli — 14.30 Z ansamblom Jožeta Kompiča — 14.40 „Na poti s kitaro“ — 15.40 Od melodije do melodije — 17.10 Dopoldanski simfonični koncert — 18.15 V torek nasvidenje — 19.15 Z Zadovoljnimi Kranjci — 20.00 Prodajalna melodij — 20.30 Radijska igra „Jok in škripanje z zobmi“ — 21.30 Lahka glasba slovenskih avtorjev — 22.15 Popevke se vrstijo — 23.15 Solistična in ansambelska glasba Marijana Lipovška.

SREDA, 18. 4.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Za mlade radovedneže — 9.45 Glasbeni spomini — 12.10 Iz oper hrvaških skladateljev — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Komorni zbor RTV Ljubljana — 14.30 Voščila — 15.40 Mojhen recital organista Huberta Berganta — 16.00 „Vrtljak“ — 17.10 Naša glasbena galerija — 18.15 Glasbene vinjete — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Komorno-glasbeni studio — 22.15 S festivalov jazz — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

ČETRTEK, 19. 4.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Slovenske narodne pesmi — 12.40 Igrajo pihalne godbe — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 „Mladina poje“ — 15.40 Iz Opusa Antona Lajovica — 17.10 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Četrte ure z zabavnim orkestrom Radia Ljubljana — 18.45 Naši znanstveniki pred mikrofonom — 19.15 Z ansamblom Mojmirja Srpeta — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in popevov — 21.40 Glasbeni nokturno — 22.15 Simfonični orkester in komorni zbor RTV Ljubljana — 23.00 V gosteh pri tujih radijskih postajah — 23.30 Paleta popevk in plesnih ritmov.

PETEK, 20. 4.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Glasbena pravljica — 12.40 Z domačimi ansambli — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 „Za otroke — otroške pesmi“ — 14.30 Voščila — 15.40 Kvintet na pihala RTV Ljubljana — 17.10 Operni koncert — 18.50 Ogledalo našega časa — 19.15 S triom Janeza Goršiča — 20.00 Naj narodi poje — 20.30 „Top-pops 13“ — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Besede in zvoki iz logov domačin — 23.15 Jazz pred polnočjo.

S SADNIMI DREVESCI IN GRMIČI

drevesnice

Marko POLZER

Lazar pri Veselah

SO VSI ZADOVOLJNI!

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba s o. J. Drava, Celovec — Borovlje.